

KAYSERİ

Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası

Haziran 2024

TGA

TÜRKİYE TURİZM
TANITIM VE GELİŞTİRME
AJANSI

KAYSERİ

Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası

11 HAZİRAN 2024

Katkıda Bulunanlar:

Prof. Dr. Bilgehan Gülcan

Doç. Dr. Halil Burak Sakal

Doç. Dr. Nihat Çeşmeci

Doç. Dr. Alaattin Başoda

Sosyal ve Stratejik Çalışmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi Katkılarıyla Hazırlanmıştır.

Kapadokya Üniversitesi

50420 Mustafapaşa, Ürgüp, Nevşehir

İÇERİK

1.	GİRİŞ	1
2.	Küresel Turizmin Analizi ve Hedefler	2
3.	Türkiye Turizminin Analizi ve Ulusal Hedefler	2
4.	Kayseri Turizm Analizi	3
4.1.	İlin Ziyaretçi Analizi ve Hedefi	3
4.2.	İlin Turizm Gelir Analizi ve Hedefi	4
4.3.	İlin Konaklama Analizi ve Hedefi	4
4.4.	İlin Mevsimsellik Durum Analizi	5
4.5.	İlin Turizm Türleri Analizi	6
5.	Destinasyon Risk Analizi	7
6.	Rekabet Analizi ve Rekabet Gücünü Artırma	8
7.	Sürdürülebilir Turizm Uygulamalarını Geliştirme	10
8.	Gastronomi Kaynaklarını Etkin Kullanma	11
9.	Dijitalleşme ve Akıllı Turizm Uygulamalarını Etkili Kullanma	11
10.	Tematik Rotalar Geliştirme	12
11.	Kent Peyzajını Düzenleme ve Rekreatif Alanları Artırma	14
12.	Deneyimsel Turizm Uygulamalarını Artırma	15
13.	Nitelikli Hediyelik Eşya Envanterini Geliştirme	15
14.	Soğanlı Vadisi’ndeki Yılanlı, Karabaş, Tokalı ve Geyikli Kiliselerinin Restorasyonunu Yapma	16
15.	Hürmetçi ve Dokuzpınar’ı Gastronomi ve Binicilik Anlamında Konumlama	16
16.	Erciyes’e Gelen Ziyaretçilere Yönelik “Kültür Kayağı” Konsepti İçinde Ürün Zenginleştirme Yapma	17
17.	Garipçe Bölgesinde Transit Araçlar İçin Erciyes Seyir Noktası Oluşturma	17
18.	Erciyes İrtifasını Sağlık Turizminde Kullanma	18
19.	Kültepe’yi UNESCO Dünya Mirası Listesi’ne Kazandırma	18
20.	Kayseri’nin UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı’nda Gastronomi Şehri Ünvanı Çalışmalarını Hızlandırma	19
21.	Mimar Sinan’ı Kayseri Odaklı Tanıtıma	20
22.	Bayramhacı’yı Termal Turizm Odaklı Olarak Ön Plana Çıkarma	20
23.	Talas Bölgesinde Yamaç Paraşütü Aktiviteleri Yapma	21
24.	Yahyalı’nın Şelaleler Diyarı İmajının Pekiştirilmesi	21
25.	Yerel Halkın ve Esnafın Turizm Farkındalığını Artırmak Adına Eğitim Çalışmaları Yapma	21
26.	Etkili Bir Turizm Yönetimi Oluşturma ve Tanıtımda Bütünleşik Yaklaşımı Benimseme	22

1. GİRİŞ

Kayseri hem tarihî dokusuyla hem de modern altyapısıyla dikkat çeken bir şehirdir. Şehir, tarihî İpek Yolu'nun önemli duraklarından biridir ve bu nedenle zengin bir kültürel mirasa ev sahipliği yapmaktadır. Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait birçok tarihî cami, medrese ve han gibi yapı da şehrin turistik cazibelerini oluşturmaktadır. Erciyes Kayak Merkezi, kayak ve snowboard gibi kış sporları için ideal bir rekreasyon alanıdır. Kayseri'de mantı, pastırma ve sucuk gibi yöresel lezzetler, gastronomi turizmi için önemli bir çekim noktasıdır. Kentte kültür turizmi, doğa turizmi, kış turizmi, spor turizmi, gastronomi turizmi ve termal turizm gibi çeşitli turizm türlerinde gelişme alanı bulunmaktadır. Kayseri Kalesi, Erciyes Dağı ve Kayseri pastırması şehrin simgeleri durumundadır.

Kayseri Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası, ilin doğal ve kültürel kaynak potansiyeli başta olmak üzere, diğer kaynaklarını da hesaba katarak, başta kültür turizmi olmak üzere doğa turizmi, kış turizmi, spor turizmi, gastronomi turizmi ve termal turizm gibi turizm türlerinde Türkiye turizminde marka değeri yaratma potansiyeli olan Kayseri'ye yönelik özet biçimde ve odaklı bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Yol Haritası, Covid-19 salgını sürecinde ortaya çıkan, yeni turizm eğilimleri dikkate alınarak güncellenen Türkiye Turizm Ana Planı kapsamında ortaya konan amaç ve hedeflerle uyumlu biçimde hazırlanmış ve Kayseri'nin turizmde kısa ve orta vadede hızlı sonuç alınabilecek öncelikli başlıkları ortaya koymayı amaç edinmiştir.

Kayseri; 2023 yılında yaklaşık 68 bin yabancı, 434 bin yerli olmak üzere yaklaşık toplam 502 bin turisti konaklama tesislerinde ağırlamıştır. Bu faaliyetle elde edilen gelir ise yabancı turist için yaklaşık 13,6 milyon ABD doları, yerli turist için 68,4 milyon ABD doları olmak üzere yaklaşık toplam 82 milyon ABD dolarıdır. Aynı yılda ortalama geceleme 1,74 gün olarak gerçekleşirken, ortalama tesis doluluk oranı ise yüzde 40,2 olarak hesaplanmıştır. Söz konusu veriler, ilin potansiyeli göz önüne alındığında Kayseri'nin Türkiye turizmine katkısının daha fazla artırılabilirliğini göstermektedir.

Kayseri Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası kapsamında ilin tesise geliste 2028 yılı turist sayısı hedefi, yabancı turist için yaklaşık 161 bin kişi ve yerli turist için 652 bin kişi olmak üzere toplamda yaklaşık 813 bin kişi; turizm geliri hedefi ise yabancı turist için yaklaşık 47,8 milyon ABD doları ve yerli turist için 129,1 milyon ABD doları olmak üzere toplamda yaklaşık 177 milyon ABD doları olarak tespit edilmiştir. Bu hedeflere ulaşabilmesine destek olacak ve kısa ve orta vadede sonuçlanabilecek eylem önerileri, *Kayseri Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*'nda ortaya konmuştur.

Bir destinasyonun turistik cazibesini koruyarak turizm gelirlerini sürdürebilmesi ve artırabilmesi, turizm kaynakları ve bu kaynakları turizm ürünü olarak sunmadaki gücüne bağlıdır. Günümüzde turizmdeki rekabet gücü gelen ziyaretçi sayısı, gelir, yatak kapasitesi, lüks otellerin sayısı gibi nicel veriler yanında yerine konamayacak doğal, beşerî ve kültürel kaynakların sürdürülebilir yönetimi ve risklere karşı dayanıklılığı ile ölçülmektedir. Buradan hareketle, *Kayseri Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*, sürdürülebilirlik ve dayanıklılık kavramları ilke ve yaklaşımı ile hazırlanmıştır.

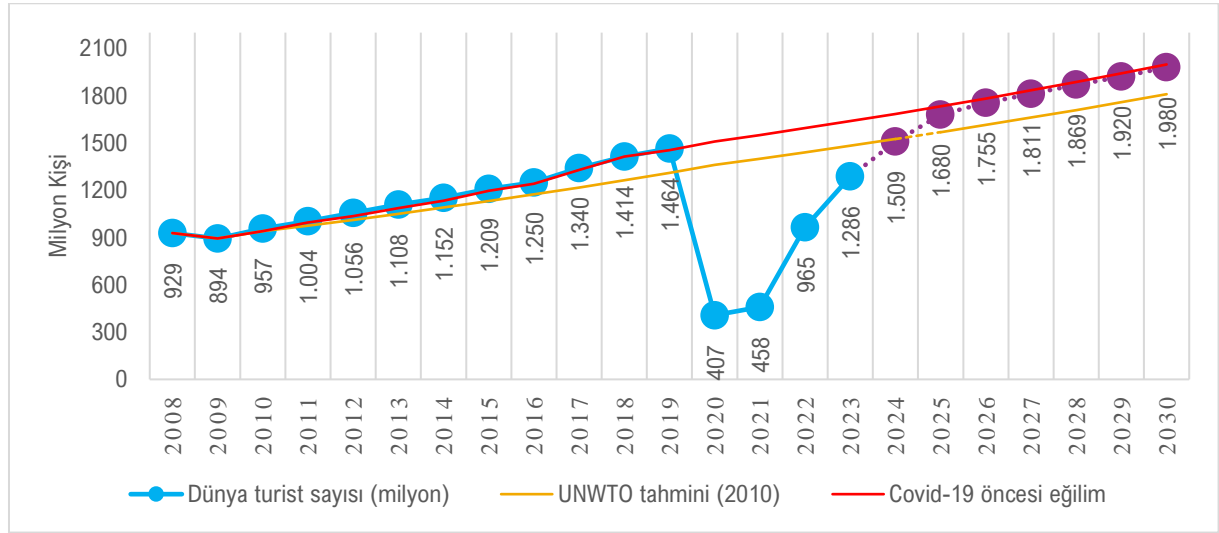
Yol Haritası hazırlık sürecinde Kayseri İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu paydaşları ile 17.05.2024 tarihinde çevrim içi arama konferansı gerçekleştirilmiş ve ile özel, öncelikli geliştirme başlıkları ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünce dağıtımı yapılan ve önceden hazırlanmış İl Politika Tespit Formu ve İl Risk Analiz Anketi olmak üzere iki adet anket formu da il paydaşlarına elektronik ortamda iletilmiş ve sonuçları analiz edilerek metne eklenmiştir. Bu kapsamda *Kayseri Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*, ilin destinasyon yönetim sorumluluğunu

üstlenen Kayseri İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu için sürdürülebilir, rekabetçi ve gelir etkisi yüksek turizm gelişimini destekleyen başlıklarla kısa vadeli bir eylem rehberi niteliğindedir.

2. Küresel Turizmin Analizi ve Hedefler

2019 yılında dünya genelindeki turist sayısı, 1,47 milyar kişi ve 1,49 trilyon ABD doları ile rekor düzeye ulaşmıştır. Ancak 2020-2021 yıllarında yaşanan Covid-19 salgını, turizm faaliyetlerini dünya çapında durma noktasına getirmiştir. Salgın sonrası dönemde küresel turizm hacminin 2019 yılı seviyelerine dönmesinin ancak 2025 yılını bulması beklenmektedir (Şekil 2.1.).

Kasım 2023 tarihli uluslararası istatistikler 2023 yılında uluslararası turizm faaliyetlerine toplam 1 milyar 299 milyar kişinin katıldığını, aynı yıldaki uluslararası turizm gelirlerinin ise 1 trilyon 262 milyar ABD dolarına ulaştığını göstermektedir. Buna göre, 2023 yılında uluslararası turist sayısında bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 35 artış gerçekleşirken, Avrupa kıtasının uluslararası turizmdeki toplam pazar payı yüzde 63,78; Türkiye'nin uluslararası turist sayısından aldığı pay yüzde 5,6 ve uluslararası turizm gelirinden aldığı pay ise yüzde 5 olarak gerçekleşmiştir.

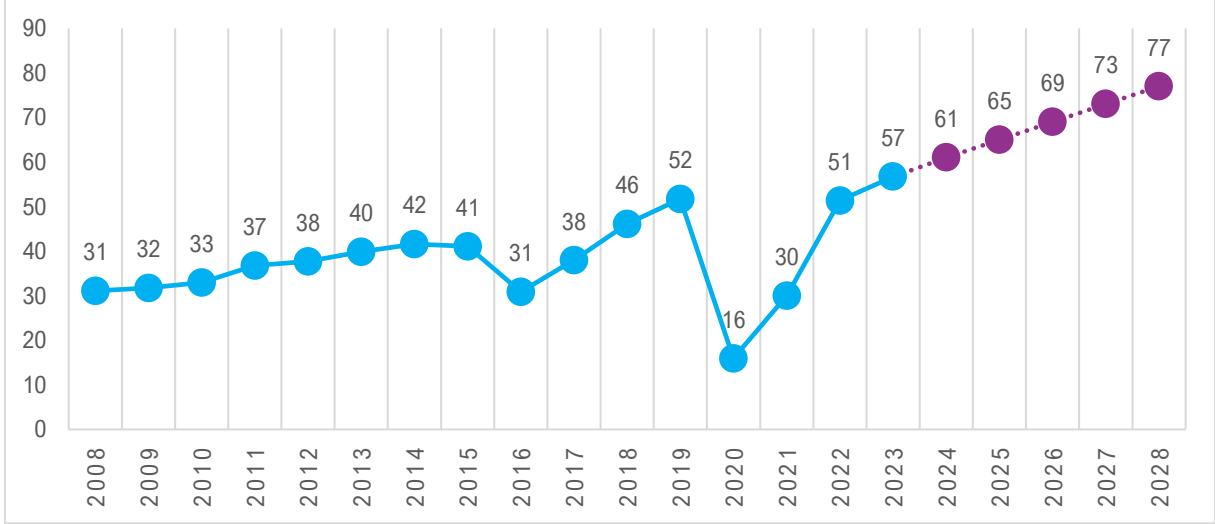
Şekil 2.1. Küresel turist sayıları (milyon kişi): gerçekleştirmeler ve tahminler

Kaynak: UNWTO Ocak 2024; T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Tahminler 2024 yılından başlamakta olup tahminler yapılırken UNWTO baz senaryosu, Avrupa Seyahat Komisyonu öngörülleri ve uluslararası kuruluşların dünya ekonomisine yönelik büyüme beklentileri esas alınmıştır. 2025-2030 dönemi için Kapadokya Üniversitesi tarafından yapılan tahminler kullanılmıştır.

3. Türkiye Turizminin Analizi ve Ulusal Hedefler

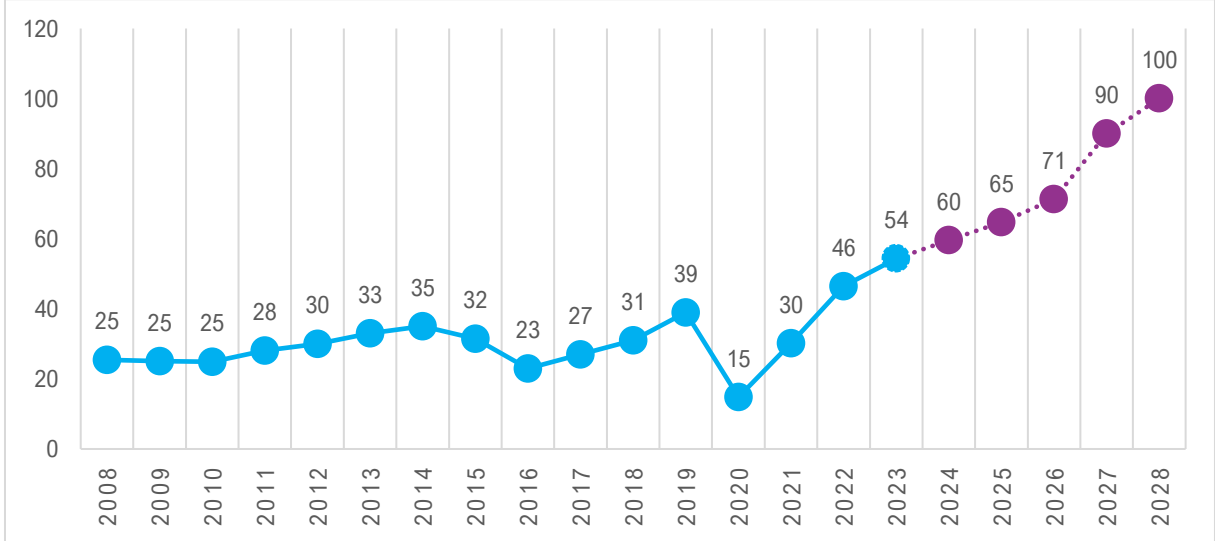
Önemli bir küresel turizm ülkesi olan Türkiye'de, turizm sektörünün gayri safi yurt içi hasılasına doğrudan ve dolaylı katkısı, uzun yıllar ortalamasına göre yaklaşık yüzde 11 seviyesindedir. Covid-19 salgını sonrası TGA tarafından yapılan etkili tanıtım, Güvenli Turizm Sertifika uygulaması ve Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı gibi yaratıcı politikalarla fark yaratan Türk turizmi, "V" çıkışı yakalayarak hızla toparlanmış ve 2023 yılı itibarıyla rekor düzeydeki rakamlara ulaşmıştır. 2023 yılında Türkiye; yaklaşık toplam 57 milyon turist sayısına ve 54 milyar ABD doları gelire ulaşmıştır (Şekil 3.1. ve Şekil 3.2.).

Uyguladığı turizm stratejisi ve yenilikçi politikalar ile yakaladığı büyüme ivmesini devam ettirmeyi amaçlayan Türkiye, 2028 yılında toplam 77 milyon turisti ağırlamayı ve turizmden toplam 100 milyar ABD doları gelir elde etmeyi hedeflemektedir.

Şekil 3.1. Türkiye'nin yıllık ziyaretçi sayıları (milyon kişi): gerçekleştirmeler ve hedefler

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kapadokya Üniversitesi. Hedefler 2024 yılından başlamaktadır.

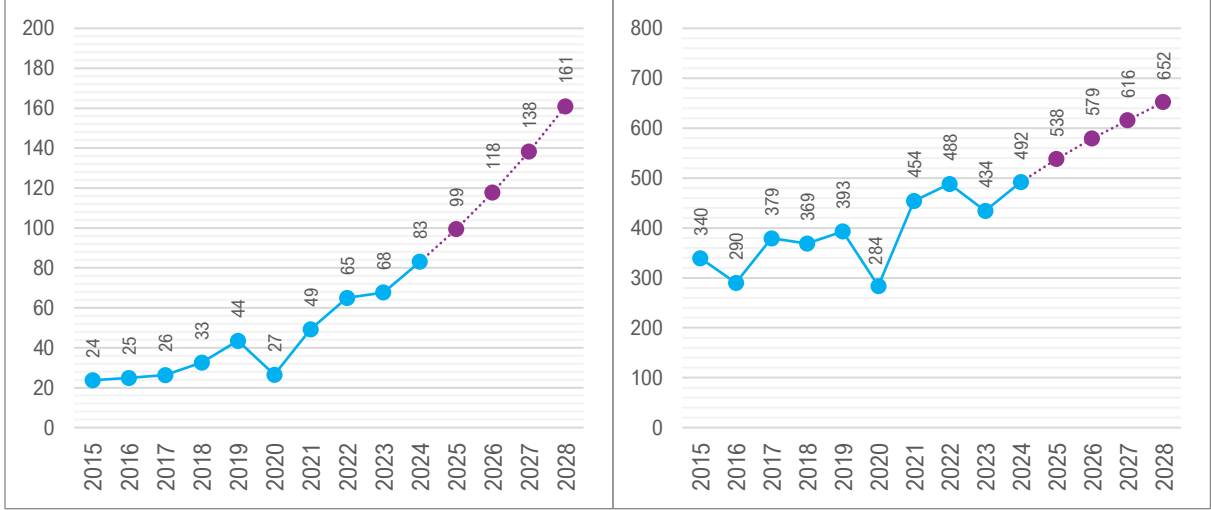
Şekil 3.2. Türkiye'nin turizm geliri (milyar ABD doları): gerçekleştirmeler ve hedefler

Kaynak: TÜİK, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kapadokya Üniversitesi. Hedefler 2024 yılından başlamaktadır.

4. Kayseri Turizm Analizi

4.1. İlin Ziyaretçi Analizi ve Hedefi

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı konaklama istatistiklerine göre 2023 yılında Kayseri; yaklaşık 68 bin yabancı, 434 bin yerli olmak üzere yaklaşık toplam 502 bin turisti konaklama tesislerinde ağırlamıştır. Aynı yılda ortalama geceleme 1,74 gün olarak gerçekleşirken, ortalama tesis doluluk oranı ise yüzde 40,2 olarak hesaplanmıştır. İlin 2028 yılı hedefi, yabancı turist için yaklaşık 161 bin kişi ve yerli turist için yaklaşık 652 bin kişi olmak üzere toplamda yaklaşık 813 bin kişi olarak hesaplanmıştır (Şekil 4.1.1.).

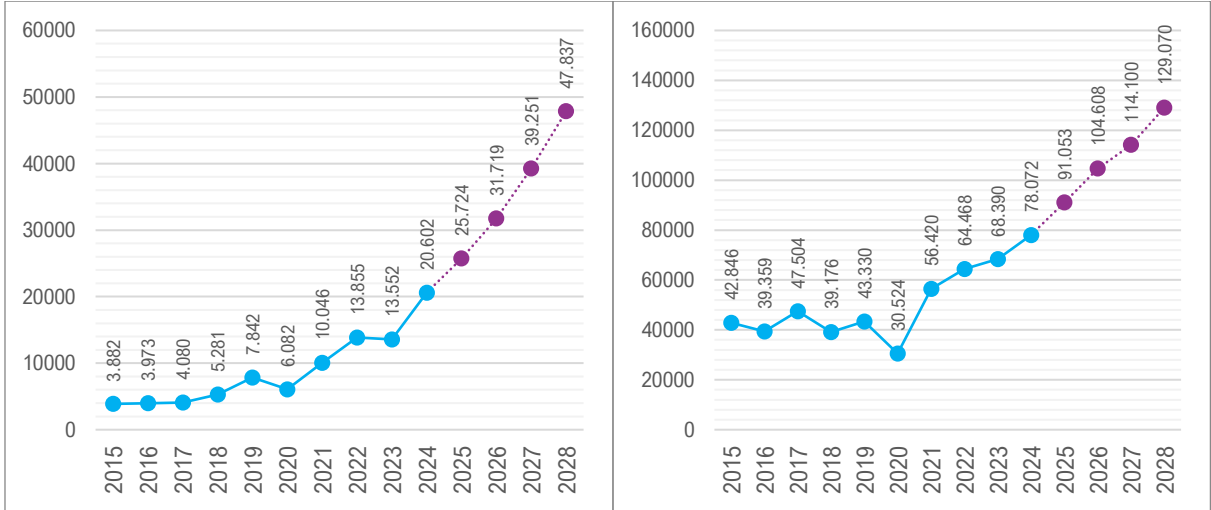
Şekil 4.1.1. Kayseri'nin ağırladığı yabancı (sol) ve yerli (sağ) turist sayısı ve tahminler (bin kişi)

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

4.2. İlin Turizm Gelir Analizi ve Hedefi

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanan turizm istatistikleri temel alınarak yapılan hesaplamalar, Kayseri'nin 2023 yılında yabancı turistlerden yaklaşık 13,6 milyon ABD doları, yerli turistlerden yaklaşık 68,4 milyon ABD doları gelir elde ederek turizmde bir yıl içinde yaklaşık olarak toplam 82 milyon ABD doları gelir elde ettiğini göstermektedir (Şekil 4.2.1.).

Turizm gelirlerinde Kayseri, 2028 yılı itibarıyla yabancı turistlerden yaklaşık 47,8 milyon ABD doları, yerli turistlerden ise 129,1 milyon ABD doları olmak üzere toplamda yaklaşık 177 milyon ABD doları gelir elde etme potansiyeline sahiptir.

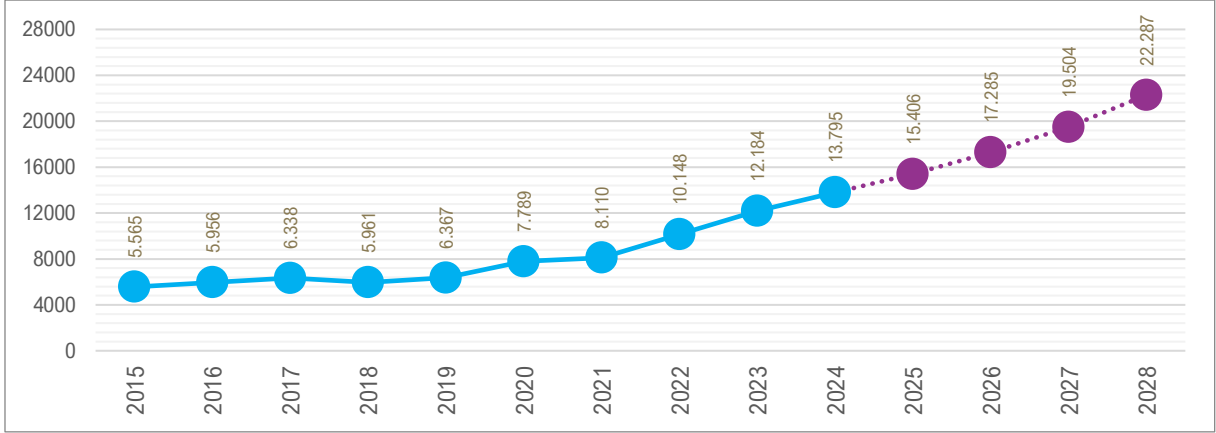
Şekil 4.2.1. Kayseri'nin yabancı (sol) ve yerli (sağ) turistlerden turizm geliri ve tahminler (bin ABD doları)

Kaynak: TÜİK, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kapadokya Üniversitesi.

4.3. İlin Konaklama Analizi ve Hedefi

Kayseri'de 2023 yılı itibarıyla toplam 122 adet konaklama tesisi bulunmaktadır. Konaklama tesislerinin toplam yatak kapasitesi ise 12.184'tür. Tesis doluluk oranı yüzde 40,2 ve ortalama geceleme 1,74'tür. İlin mevcut istatistikleri incelendiğinde, mevcut ivmenin devam etmesi koşuluyla

2028 yılında yatak kapasitesinde yaklaşık yüzde 83'lük bir artış göstereceği öngörülmektedir (Şekil 4.3.1.).

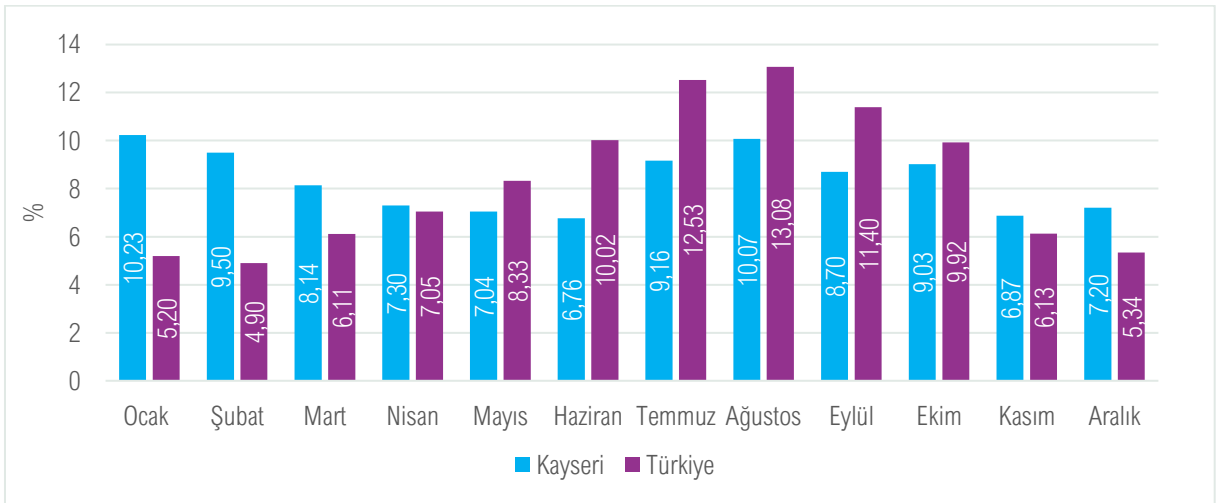

Şekil 4.3.1. Kayseri'nin yatak kapasitesi ve tahminler

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

4.4. İlin Mevsimsellik Durum Analizi

Turizmin 12 aya yayılma hedefi, turizm arz kaynaklarının etkin kullanımı ve etkili tanıtım çabalarıyla doğrudan ilişkilidir. Bu hedef, Türkiye Turizmi Ana Planı'nda üzerinde önemle durulan bir başlıktır. Türkiye turizmi ile Kayseri turizminin mevsimsellik analizi Şekil 4.4.1.'de karşılaştırmalı olarak görülmektedir. Buradan, Türkiye ile Kayseri'nin mevsimsellik dağılımında farklılıklar olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan Kasım-Nisan aylarında Kayseri'deki tesise gelişlerin Türkiye ortalamasının üstünde seyrettiği dikkati çekmektedir. Diğer aylarda Kayseri'deki tesise gelişler Türkiye ortalamasının altındadır. Kayseri'nin bazı aylarda Türkiye ortalamasının altında olmasının ildeki mevsim şartlarına ve mevcut turizm türlerine bağlı olduğu düşünülmektedir. Kayseri ve Türkiye genelindeki mevsimsel turizm trendlerinin, turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin ve turizm planlamacılarının pazarlama stratejilerini ve işletme planlarını belirlediği düşünüldüğünde, destinasyonların mevsimsel faktörleri dikkate almaları önem arz etmektedir. Dolayısıyla ildeki turizm hareketliliğinin ve buna bağlı oluşacak talebin yıl içine dengeli yayılması için ildeki turizm türlerinin çeşitlendirilmesi ve bazı turizm türü başlıklarındaki etkililiğin artırılması gerekmektedir.

Şekil 4.4.1. Türkiye ve Kayseri karşılaştırmalı mevsimsellik durumu

Not: Veriler, yıllık toplam konaklama sayısının yüzdesel dağılımı olarak verilmiştir. Veriler pandemi dönemi çıkarılmış 2017, 2018, 2019, 2022 ve 2023 yıllarına ait yerli ve yabancı tesise geliş toplam rakamlarıdır.

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

4.5. İlin Turizm Türleri Analizi

İç Anadolu Bölgesi'nin güneydoğu kesiminde yer alan Kayseri, farklı turizm türlerinin gerçekleştirilmesine imkân sunan, dikkat çekici doğal çeşitliliğe ve zengin bir kültürel mirasa sahiptir. Kayseri, Erciyes Kayak Merkezi ile iddialı bir kış sporları destinasyonu hâline gelmiş ve bunun yanı sıra sağlık alanındaki altyapısı sayesinde sağlık turizmi konusunda dikkate değer bir gelişme kaydetmiştir. Yerel mutfağa ait çok sayıdaki coğrafi işaretli ürünüyle gastronomi turizmi alanında da oldukça dikkat çeken Kayseri, bu alanda yurt içinde güçlü bir pozitif imaja sahiptir. Köklü bir tarihe ve kültürel çeşitliliğe ev sahipliği yapan Kayseri; Hitit, Asur, Roma, Bizans, Osmanlı ve özellikle de çok sayıdaki Selçuklu Dönemi eseriyle, Anadolu tarihinin küçük bir alana toplanmış örneğidir. Her ilçede, turistlerin farklı ilgi alanlarına hitap edebilecek çekicilikler bulunmakta ve farklı deneyimler sunabilecek etkinlikler gerçekleştirilmektedir. Turizm faaliyetlerinin ağırlıklı olarak gerçekleştiği ilçeler; Melikgazi, Kocasinan, Hacılar, Talas, İncesu, Yeşilhisar, Develi ve Yahyalı ilçeleridir. Diğer ilçeler olan Akkışla, Bünyan, Felahiye, Özvatan, Pınarbaşı, Sarıoğlan, Sarız ve Tomarza'da, önemli doğal ve kültürel değerler yer alsa da buralarda turizm faaliyetleri henüz çok sınırlıdır. Melikgazi, Kocasinan ve Talas ilçeleri, tarihî çekicilikler ve kültürel şehir dokusu nedeniyle kültür turizmi açısından oldukça yüksek bir potansiyele sahiptir. Kültepe Kaniş Ören Yeri, Kayseri Kalesi, Hunat Hatun Camii ve Külliyesi, Kurşunlu Camii ve çok sayıda Selçuklu Dönemi'nden kalma medrese ve kümbet gibi mimari açıdan dikkat çeken, farklı dönemlere tarihlenen yapılarla birlikte ilde önemli müzeler de bulunmaktadır.

İnanç turizmi açısından da çok değerli olan Kayseri'deki kiliseler, camiler, medreseler ve diğer dinî yapılar arasında Mevlâna'nın çocukluk döneminde eğitimini üstlenmiş olan Seyyid Burhaneddin'in türbesi ayrı bir öneme sahiptir. Bu merkezi bölge, "Tarihî Kayseri Mahallesi" ve Talas ilçesinde oluşturulmuş "Osmanlı Sokağı", ilin Osmanlı Dönemi sivil mimarisini iyi yansıtan ve kültür turizmi kapsamında değerlendirilen çekiciliklerdir. Tarihî İpek Yolu üzerinde bulunan Karatay, Sultanhanı (Bünyan), Vezir Han (Merkez) ve Kara Mustafa Paşa kervansarayları (İncesu) kültür turizmi açısından kayda değer, diğer çekiciliklerdir.

Kayseri şehir merkezi, sağlık turizmi açısından da ön plana çıkmaktadır. Çok sayıda özel ve kamu sağlık kuruluşunun hizmet verdiği şehirde, bu alanda faaliyet gösteren işletmeler "Anadolu Sağlık Turizmi Derneği" çatısı altında örgütlenmiştir. Kocasinan ilçesi sınırları içindeki Bayramhacı ve Tekgöz kaplıcaları, termal turizm açısından dikkat çekse de henüz istenen seviyede geliştirilememiştir. İlçede, Yamula Baraj Gölü'nde su kayağı, yelken, kürek, katamaran, kano gibi aktiviteler geliştirildikçe su sporları ve macera turizmi açısından bir canlanma da beklenebilir. Şehirde, kongre turizmi açısından da önemli bir potansiyel olmasına rağmen bu henüz yeterince değerlendirilememektedir. Bütün bunların yanı sıra bu merkezi bölge, gastronomi turizmi açısından önem taşıyan ve geleneksel mutfağa ait yemeklerin sunulduğu bazı yiyecek-içecek işletmelerini de barındırmaktadır. Kayseri şehir merkezine çok yakın bir bölgede bulunan Hacılar ilçesine bağlı Hürmetçi ve İncesu ilçesine bağlı Dokuzpınar köylerinde, gastronomi turizmi açısından büyük bir potansiyele sahip manda sütü, kaymağı ve yoğurdu üreticileri bulunmaktadır. Bu iki köy, ayrıca ulusal önemi haiz sulak alan olan Hürmetçi Sazlığı'nın da en yakınında bulunan iki yerleşimdir. Yeşilhisar ve Develi ilçeleri arasında uzanan ve uluslararası öneme sahip bir Ramsar sulak alanı olan Sultan Sazlığı Millî Parkı ise kuş gözlemciliği açısından olduğu kadar ekoturizm ve doğa temelli diğer turizm türleri (doğa fotoğrafçılığı, kamp ve karavan turizmi) açısından da önem taşımaktadır.

Yeşilhisar ilçesinde yer alan Soğanlı ve Erdemli vadileri, doğal kaya oluşumları ve Bizans Dönemi kaya yerleşim ve kiliseleriyle dikkat çekmektedir. Bu vadilerde kültür turizminin yanı sıra doğa yürüyüşleri de yapılabilmektedir. Doğaya dayalı turizm türlerinin yaygın olarak yapılabileceği diğer

bir ilçe de Yahyalı ilçesidir. İlçe, bozulmamış doğası, çok sayıdaki şelalesi (Kapuzbaşı, Yeşilköy, Derebağ) ve Zamantı Irmağı'nın rafting sporuna elverişli olması ile dikkat çekmektedir.

5. Destinasyon Risk Analizi

	Olasılık					Şiddet					Skor
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
Küresel Riskler											
Ukrayna-Rusya Savaşının Uzaması			X					X			9
Avrupa Enerji Krizi			X					X			9
Çin-Tayvan Arası Soğuk Savaş'ın Sıcak Çatışmaya Dönme İhtimali			X						X		12
Kuzey Kore-Güney Kore Çekişmesi		X					X				4
Küresel Durgunluk				X					X		16
Yeni Bir Salgın Hastalık			X						X		12
Gıdaya Erişim Zorluğu/Kıtlık			X					X			9
İklim Değişikliği				X					X		16
Doğal Kaynak Krizleri (Su/Enerji Kaynakları)			X						X		12
Biyocoşunluluk Kaybı ve Ekosistem Çöküşü			X						X		12
Büyük Ölçekli Gönülsüz Göç				X					X		16
Yaygın Siber Suç ve Siber Güvensizlik			X						X		12
Yaşam Maliyeti Krizi				X					X		16
Ülkesel Riskler											
Doğal Afetler					X					X	25
Yeni Bir Salgın Hastalık		X						X			6
İklim Değişikliği ve Çevre Sorunları					X				X		20
Bölgesel Savaş ve Terör Riski					X				X		20
Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Politik Gündem				X					X		16
Siber Güvenlik Açıkları			X					X			9
Seyahat Güvenliği/Asayiş-Turiste Yönelik Tehdit			X					X			9
Enflasyon				X				X			12
Rakip Ülke Söylemi			X				X				6
Yerel Riskler											
Terör Riski		X					X				4
Sağlık (Hasta Tedavisi, Acil Müdahale)		X					X				4
Nitelikli Personel İstihdamı			X					X			9
Dolandırıcılık			X				X				6
Yerel Halkın Turizm Faaliyetlerine Uyum Sorunu			X						X		12
Aşırı Turizm Talebi		X					X				4
Çevre Kirliliği ve Temiz Su Kaynaklarının Azalması			X					X			9
Radikal Akımlar	X					X					2
Deprem Riski			X					X			9
Yapı Güvenirliği		X						X			6
Heyelan/Kaya Düşmesi/Çığ				X				X			12
Doğal Güzelliğin Yok Olması ve Çarpık Yapılaşma				X				X			12
Tek Pazara Bağımlılık		X						X			6
Kaçak Göçmenler		X					X				4
Güvensiz Şehir Algısı		X					X				4
Somut Kültürel Mirasın Tahribatı		X					X				4
Endemik Türlerin Yok Olma Tehlikesi		X					X				4
Katı Atık Bertaraf ve Su Arıtma Problemi		X					X				4
Sel/Taşkın/Su Baskını				X				X			12
Yangın			X					X			9
Meteorolojik ve İklim Değişikliği Kaynaklı Afetler				X				X			12
Kuraklık Tehlikesi				X				X			12
Endüstriyel Kazalar			X					X			9

Risk Skoruması ve Risk Puanı Sonucu

		Şiddeti					RİSK SKORU	EYLEM
		Çok Ciddi 5	Ciddi 4	Orta 3	Hafif 2	Çok Hafif 1		
Olasılık	Çok Yüksek 5	Yüksek 25	Yüksek 20	Yüksek 15	Orta 10	Düşük 5	25, 20, 16, 15	KABUL EDİLEMEZ RİSK: Bu risklerle ilgili hemen çalışma yapılmalıdır.
	Yüksek 4	Yüksek 20	Yüksek 16	Orta 12	Orta 8	Düşük 4	12, 10, 9, 8	DIKKATE DEĞER RİSK: Bu risklere mümkün olduğu kadar çabuk müdahale edilmelidir.
	Orta 3	Yüksek 15	Orta 12	Orta 9	Düşük 6	Düşük 3	6, 5, 4, 3, 2, 1	KABUL EDİLEBİLİR RİSK: Acil tedbir gerektirmeyebilir. Orta vadede çalışma yapılmalıdır.
	Düşük 2	Orta 10	Orta 8	Düşük 6	Düşük 4	Düşük 2		
	Çok Düşük 1	Düşük 5	Düşük 4	Düşük 3	Düşük 2	Düşük 1		

6. Rekabet Analizi ve Rekabet Gücünü Artırma

Kayseri, kültür ve doğa turizmi açısından Nevşehir; Selçuklu mirası ve genel turizm potansiyeli açısından Konya; sağlık turizmi ve gastronomi turizmi potansiyeli açısından Afyonkarahisar ve kış turizmi potansiyeli açısından Erzurum ile kıyaslanabilir. Kültür turizmi açısından Kayseri ve Nevşehir, tarihi Kapadokya bölgesinin sınırları içerisindedir. Kayseri, Roma Dönemi'nde Kapadokya vilayetinin başkentliğini yapmıştır. Ancak günümüzde Kapadokya'dan bahsedilirken ilk akla gelen merkez olan Nevşehir, sil sınırları içerisindeki kaya oluşumları ve bu oluşumların içerisinde Bizans Dönemi'nde oyularak inşa edilmiş yerleşim ve dinî yapıların yoğun olduğu dar bir bölge olarak akla gelmektedir. Kayseri'de ise benzer özelliklere sahip olan çekicilikler; Soğanlı, Erdemli ve Koramaz vadileridir. Özellikle Soğanlı Vadisi, 2019'dan itibaren ticari balon uçuşlarına ev sahipliği yapmaya başlamasıyla ve buradaki kiliselerin restore edilmesiyle Kayseri'deki kültür ve doğa turizmi faaliyetlerinin artışına çok önemli bir katkı sağlayacaktır. Ayrıca, Koramaz Vadisi'nin 2020'de UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne dâhil edilmesi de çok önemli bir gelişmedir. Her ne kadar Nevşehir, elli yıllık kültür turizmi deneyimi, olanağı ve pozitif turistik destinasyon imajına sahip olsa da Kayseri'nin kendine has değerleri ile olumlu bir imajın geliştirilmesi mümkündür.

Hem Nevşehir'de hem de Kayseri'de havalimanı bulunmaktadır. Ancak kapasite ve sefer sayısı bakımından Kayseri Erkilet Havaalanı'nın daha üstün olduğu ifade edilebilir. Nevşehir'e demir yolu ile ulaşımın olmaması, turizm türleri açısından bir eksiklikken Kayseri'nin Doğu Ekspresi güzergâhında olması büyük bir avantajdır. Nevşehir'in nicelik, nitelik ve çeşitlilik bakımından konaklama, hediyelik eşya ve deneyimsel faaliyetlerde (kaya otelleri, butik oteller, şarap üretim ve tadım tesisleri, halı, taş işleme atölyeleri, safari, balon, jetbot, gondol vb.) üstünlüğü söz konusudur. Kayseri'de ise turizmin geliştirilmesi için bu tür deneyim sunan atölyeler/üretim merkezleri ve bunlara bağlı satış noktalarının oluşturulması gerektiği ileri sürülebilir. Diğer açıdan, Nevşehir'deki seyahat acenteleri, müzeler ve diğer alanlarda turist rehberlerinin istihdamı söz konusudur. Ancak Kayseri'de henüz bu girişimlere rastlanmamaktadır. Oysaki Kayseri ve Nevşehir, kültür turizmi ve doğaya dayalı turizm türleri açısından birbirini tamamlayan zenginliklere sahiptir. Bu destinasyonlar, birbirlerine olan yakınlıkları ve farklı turistik özellikleri ile turistlere çeşitli ve zengin deneyimler sunabilir. Kayseri'nin ve Nevşehir'in birlikte tanıtılması ve turizm rotalarının entegre edilmesi, bölgenin turizm cazibesini ve ekonomik katkısını artıracaktır.

Konya ve Kayseri, tarihî ve kültürel çekicilikler açıdan kıyaslandığında, her iki ilin de çok sayıda benzer özellikleri taşıyan turistik çekicilikleri barındırdığı söylenebilir. Her iki şehir de Anadolu Selçuklu Dönemi'nin önemli eğitim, ticaret ve sanat merkezi olmuş ve çok sayıda medrese, cami ve kümbet inşa edilerek, bunların çoğunluğu günümüze iyi korunarak ulaşmıştır. Konya'nın bu dönemde başkent olması, önemli bir üstünlüktür, ancak bunun yanı sıra, dünyaca ünlü bir tasavvufçu olan Mevlânâ'nın dergâh ve türbesinin (müzesinin) de Konya'da bulunması, Konya için bu üstünlüğü daha da arttırmaktadır. Kayseri tanıtımlarında Mevlânâ'nın hocası olan Seyyid Burhaneddin Türbesinin bulunduğuun vurgulanarak bağlantı kurulması ve ön plana çıkartılması bu üstünlüğün kısmen de olsa azaltılabileceği için önerilebilir. Konya'nın diğer önemli bir üstünlüğü

coğrafi konumu ve ulaşım kolaylığıyla ilgilidir. İç Anadolu ile Akdeniz Bölgesini bağlayan bir (Ankara-Antalya ve Kapadokya-Antalya) turist akış koridoru üzerinde bulunması nedeniyle, hem paket tur programlarına dahil edilmesi kolay, hem de araçlarıyla seyahat eden bireysel turistlerin uğrayabileceği bir konumdadır. Her iki ilde de havaalanı bulunmasına rağmen, Konya'nın Ankara gibi büyük bir şehre hızlı tren hattıyla bağlanmış olması, oldukça önemli bir üstünlüktür.

Afyonkarahisar ile Kayseri illerinin turizm potansiyeli bakımından karşılaştırılması durumunda, en önemli rekabet alanlarının gastronomi turizmi ve sağlık turizmi olduğu ifade edilebilir. Sağlık turizminin alt türü olan termal turizm konusunda Afyonkarahisar çok sayıda termal tesisi ve bu konuda ülke çapındaki imajıyla, Kayseri'den daha üstün konumdadır. Kayseri'de termal sağlık turizmine yönelik hizmet veren tesis sayısının niceliğinin düşük olmasının yanı sıra, var olan tesislerdeki nitelik ve hizmet kalitesi de rekabet edebilecek seviyede değildir. Bu konuda, Afyonkarahisar ilindeki tecrübelerden yararlanılması ve Bayramhacı Kaplıcasının yenilenerek modernizasyonunun yapılması önerilebilir. Kayseri'nin sağlık turizminde daha güçlü olduğu ve rekabet avantajına sahip olduğu yönü ise medikal turizmdir. Şehir merkezinde çok sayıda medikal ve dental turizm konusunda iddialı sağlık kuruluşu bulunmaktadır.

Afyonkarahisar'ın bir adım daha önde olduğu diğer bir alan da gastronomi turizmidir. UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı kapsamında 2019 yılında Gastronomi Şehri unvanı almaya hak kazanan şehir, Türkiye'den bu unvanı alan üçüncü şehir olmuştur. Kayseri de bu listeye girmeye aday olmuş bir şehir, ancak 2021 yılından bu yana gastronomi şehirleri ulusal listesinde yer almaktadır. Gastronomik ürün çeşitliliği konusunda her iki il de birbirine çok yakın özellikler taşımaktadır. Özellikle pastırma, sucuk, manda kaymağı ve yoğurdu gibi ürünler her iki ilde de bulunduğundan, bu konuda oldukça büyük bir rekabetin olduğu ifade edilebilir. Her ne kadar "Kayseri Pastırması" veya "Afyon Kaymağı" gibi bazı ürünlerde oluşmuş sağlam bir coğrafi mahreç imajı olsa da zaman içinde bu durum değişebilir. Bu rekabette gastronomik ürünlerin coğrafi işaret olarak tescil edilmesi önemli bir rekabet avantajı sağlayabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında, Afyonkarahisar ilinin 40'tan fazla coğrafi işaretli gastronomik ürünüyle, Kayseri'ye göre biraz daha önde olduğu ifade edilebilir. İllerdeki önemli gastronomi etkinlikleri kıyaslandığında da Afyonkarahisar'ın rekabet üstünlüğünü elinde tuttuğu görülmektedir. Bu yıl uluslararası GastroAfyon festivalinin dördüncüsü düzenlenmesine karşın, Kayseri Gastronomi Günleri festivali bu yıl ikinci defa düzenlenecektir. Gastronomi turizmi alanında Kayseri'nin rekabet üstünlüğü sağlayabilmesi için, UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı, Gastronomi Şehri unvanını almaya yönelik çalışmaların hızlandırılması, coğrafi işaretli ürün sayısını artırılması ve geniş çaplı ulusal ve uluslararası gastronomi etkinliklerinin düzenlenmesi önerilebilir.

Kayseri'deki Erciyes ve Erzurum'daki Palandöken Kayak merkezleri, Türkiye'nin en önemli kış sporları ve kayak turizmi destinasyonlarıdır. Erciyes Kayak Merkezi şehir merkezine 25, havaalanına yaklaşık 30 kilometre mesafededir. Palandöken Kayak Merkezi ise Erzurum şehir merkezine 7, havaalanına ise yaklaşık 20 kilometre mesafededir. Ancak Kayseri Havalimanı daha fazla sayıda iç ve dış hat uçuşuna sahiptir. Bunun yanı sıra, Erciyes'in Türkiye'deki yoğun nüfusa sahip olan Ankara ve Adana gibi illere daha yakın olması, karayolu ile ulaşım sağlayan turistler için önemli bir avantajdır. Erciyes Kayak Merkezi pist uzunluğu, pist sayısı ve mekanik tesis (gondol, telesiyej, teleferik vb.) sayısı açısından Palandöken Kayak Merkezi'ne göre daha üstündür. Her iki kayak merkezinde de çeşitli konaklama, yeme-içme ve aktivite seçenekleri bulunmakta, ancak Erciyes'te heliski ve snowkite imkânları da bulunmaktadır. Her iki merkezde de mevsimselliğin etkilerini azaltmak amacıyla ve spor turizmine de hitap etmek üzere, yüksek irtifa kamp merkezleri oluşturularak faaliyete sokulmuştur. Özellikleri oldukça benzer olan iki merkezde de yoğun sezonlarda yaşanan kalabalık ve uzun bekleme süreleri, turist memnuniyetini olumsuz

etkileyebilmektedir. Turist memnuniyeti ve deneyiminin takip edilerek, uluslararası düzeyde organizasyon ve etkinliklerle tanıtımın güçlendirilmesi önerilebilir.

7. Sürdürülebilir Turizm Uygulamalarını Geliştirme

Kayseri Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası'nda yer alan tüm başlıklar, sürdürülebilir turizm anlayışını kapsayan ilkeler ve uygulamalar ile uyumlu olacak şekilde hazırlanmıştır. Turizmde sürdürülebilirlik anlayışı ile yerel ekonomiye katkı sağlayarak yerel halkın refahını artırmak, kültürel ve sosyal çeşitliliğin devamlılığını sağlamak, turizmin hem çevre hem toplum üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmek, doğal ve kültürel mirasın korunmasını sağlamak ve ziyaretçilerin yaşam kalitelerini artırmak amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda *Kayseri Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*'nda il turizminin gelişmesi için;

- a. Turizmin doğal çevre üzerindeki negatif etkilerini azaltmak ve faydasını artırmak,
- b. Turizmin kültürel miras üzerindeki negatif etkilerini azaltmak ve faydasını artırmak,
- c. Turizmin yerel halkın sosyal ve ekonomik yaşamı üzerindeki negatif etkilerini azaltmak ve faydasını artırmak,
- d. Etkili sürdürülebilir bir turizm yönetimi geliştirmek, ilkeleri benimsenmektedir.

Kayseri'de turizmin doğal çevre üzerindeki negatif etkilerini azaltmak ve faydasını artırmak için katı atık ve su yönetimi sistemi oluşturulabilir. Özellikle vadilerde, şelalelerde, sulak alanlarda katı atıkların uygun şekilde biriktirilmesi sağlanarak çöp kovaları ve konteynerler vasıtasıyla geri dönüşümü yapılabilir. Ayrıca su ve elektrik tasarrufu sağlayan teknolojilerin bütün turistik tesislerde ve ören yerlerinde kullanılması teşvik edilebilir. Doğal hayatın korunabilmesi için Sultan Sazlığı ve Hürmetçi Sazlığı gibi hassas ekosisteme sahip bölgelerde, şelale, nehir ve göllerde, gerekirse ziyaretçi sayısı sınırlandırılabilir, ayrıca ziyaretçilerin eğitimi ve doğal alanların önemiyle ilgili turist rehberleri tarafından bilgilendirme faaliyetleri yürütülebilir. Ayrıca doğal alanlar içerisinde çevre dostu ulaşım sistemleri, bisiklet yolları ve yaya yürüyüş yolları oluşturularak araç kullanımı azaltılabilir.

Kültürel mirasın korunması için turist rehberi eşlikli turlar düzenlenebilir, ziyaretçilerin kültürel miras alanlarında neler yapabileceği ve neleri yapmaması gerektiği konusunda bilgilendirme panoları ve uyarı levhaları konulabilir. Yerel halkın ve özellikle turizm işletmelerinde çalışan personelin bu konuda daha hassas davranması gerektiğine dair bilinçlendirme faaliyetleri düzenlenmelidir. Ayrıca yerel halkın sürdürülebilir turizme dair projelere katılımı teşvik edilebilir. Bu tür projelere katılan yerli halk hem ekonomik fayda elde edecek hem de kültürel mirasın korunmasında aktif rol almaya teşvik olabilecektir. Aynı şekilde, Kayseri'de turizmin yerel halkın sosyal ve ekonomik yaşamı üzerindeki negatif etkilerini azaltmak ve faydasını artırmak için öncelikle yerel üreticiler desteklenebilir. Örneğin, Kayseri'nin ünlü gastronomi ürünlerinin, el dokuması halılarının ve benzeri ürünlerin satıldığı pazarlar oluşturulabilir veya yerel ürün üreticileri bir kooperatif çatısı altında birleşebilir. Bu konuda Kayseri'nin farklı ilçelerinde çok olumlu sonuçlar alınan uygulamalar (Soğanlı'da meşhur bez bebekleri üreten kadın kooperatifçiliği) bulunmaktadır. Bu olumlu uygulamaların yanı sıra Hürmetçi ve Dokuzpınar gibi köylerde turistlere yerel yaşamı deneyimleme fırsatı sunulabilir. Bu köylerde düzenlenecek at biniciliği ve geleneksel yemek yapımı atölyeleri, özellikle deneyim arayışında olan birçok turist ilgisini çekebilir. Erciyes Kayak Merkezi ve Erciyes Dağı'nın GSTC sürdürülebilir destinasyon (TR-D) sertifikası sürecine başlayarak örnek olabilir. Erzurum'daki Palandöken Kayak Merkezi'nin girişimlerine benzer şekilde GSTC onaylı Türkiye'nin ikinci sürdürülebilir turizm sertifikalı destinasyonu olabilir.

Etkili sürdürülebilir bir turizm yönetimi geliştirmek için Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi (GSTC) ile Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA) iş birliği içinde yürütülen ulusal sürdürülebilir turizm standartları geliştirme çalışmaları doğrultusunda, Melikgazi ve Kocasinan ilçelerindeki birçok işletme, konaklama sektörüne yönelik olan (TR-I) sürdürülebilir turizm sertifikasını almıştır. Bununla birlikte Ağırnas, Soğanlı ve Bayramhacı ilçeleri için sürdürülebilir

destinasyon (TR-D) sertifikası başvurusu yapılmıştır. Kayseri’de turizm sektöründeki bütün paydaşların turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanmasında katkısı olmaktadır ancak özellikle küçük yerleşimlerdeki yerel halkın çabaları takdire değer niteliktedir.

8. Gastronomi Kaynaklarını Etkin Kullanma

Kayseri, kültürel mirasının bir parçası olan gastronomik unsurlar açısından da oldukça zengindir. İldeki tarımsal üretimin çeşitliliği dikkate değerdir. Şeker pancarı, buğday, arpa, patates, ayçiçeği, çemen otu, kabak çekirdeği, üzüm, elma ve kayısı bunlardan bazılarıdır. İlde hayvan yetiştiriciliği de yaygın olarak yapılmakta ve buna bağlı olarak süt ve süt ürünleri ile yumurta üretimi oldukça fazladır. Yahyalı ve Özvatan ilçeleri, kaliteli bal üretimi ile öne çıkmaktadır. Bahsedilen bu tarımsal ve hayvansal ürünler, yüzyıllar boyunca ilin mutfağını ve bölge insanının beslenme alışkanlıklarını şekillendirmiştir. Ağırlıklı olarak tahıl, et ve hamur işlerine dayalı olsa da oldukça zengin bir mutfaktan söz edilebilir. Kayseri mutfağının zenginleşmesi, asırlardır göç ve ticaret yolları üzerinde bir kavşak noktası olmasıyla ilgilidir. Bu sayede, yerel mutfak kültürü farklı mutfak kültürleriyle harmanlanmıştır. Bu bölgede yaşamış bütün medeniyetlerin izini taşımasının yanı sıra ilin mutfak kültürüne 19. yüzyıldan itibaren buraya yerleşen Çerkes, Avşar, Uygur ve Ahıska Türklerinin zenginlik kattığı bilinmektedir. Günümüzde Kayseri’nin gastronomi ürünlerinin büyük bir kısmı kayıt altına alınmıştır, birçok ürün coğrafi işaret tescili almış veya başvuru süreci devam etmektedir. Bu gastronomik ürünleri ticarileştirilmiş, yarı ticarileştirilmiş ve ticarileştirilmemiş diye üçe ayırabiliriz. Ticarileştirilmiş ürünler arasında şunlar gösterilebilir: Kayseri pastırması, Kayseri sucuğu, mantı ve mantı çeşitleri (Kayseri mantısı, Kayseri tepsi mantısı, Kayseri yağ mantısı vb.), Talas Zincidere kuru kaymağı, Kayseri yağlaması, Talas çörekotlu çömlek peyniri, Pınarbaşı Uzunyayla Çerkes peyniri, Develi cıvıklısı, Kayseri tandır böreği, pöç, Kayseri katmeri, Kayseri çemeni, Kayseri sucuk içi, Bünyan ve Akkışla gilaburusu ve suyu/şurubu, Yamula patlıcanı, Özvatan çiçek balı, İncesu Karaevrek üzümü, Tomarza kabak çekirdeği, Develi gaceri, Cırgalan biberi ve Erkilet kedi bacağı. Yarı ticarileştirilmiş ürünler şunlardır: Gömeç kuru fasulyesi, fırınağzı ve nevine. Ticarileştirilmemiş ürünler ise şunlardır: Börek aşısı, Kayseri kurşun aşısı, gendime, ara aşısı, pehli, pırtımpırt (kirtimburt), hakırdak, bezdirme, şaşım aşısı, aside, gül baklavası, gilaburulu cevizli sucuk, dorak yoğurdu, dolaz, maramisa vb. Bütün bu sıralanan ürünlerin çoğunun coğrafi işaret tescili yapılmış olsa da özellikle ticarileştirilmemiş ürünlerin coğrafi işaret tescilinin yapılması ve ticarileştirilmelerine yönelik çalışmaların üniversitelerin ilgili bölümlerinin de katkılarıyla başlatılması önerilebilir. Bunun yanı sıra, gastronomi turizmi alanında hem tanıtımın sağlanabilmesi hem de daha güçlü bir gastronomi şehri imajı oluşturulabilmesi için UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı, Uluslararası Gastronomi Şehri unvanını elde etmek için yapılan çalışmaların hızlandırılarak sonuç almaya yönelik gerekli adımların bir an önce atılması önerilebilir. Bu adımlar arasında çok önemli bir aşama olan ve yakın zamanda tamamlanması beklenen Kayseri Mutfak Sanatları Merkezi projesinin de tamamlanması ve faaliyete başlaması ile gastronomi turizmi adına önemli bir aşama daha katedilmiş olacaktır. Ayrıca, gastronomi şehri imajının sağlanabilmesi için mümkün olduğunca geniş kapsamlı ulusal ve hatta mümkünse uluslararası çapta gastronomi etkinliklerinin düzenlenmesi faydalı olacaktır.

9. Dijitalleşme ve Akıllı Turizm Uygulamalarını Etkili Kullanma

Kayseri turizminin geliştirilmesi ve ziyaretçilere daha iyi bir deneyim sunulabilmesi için dijitalleşme ve akıllı turizm uygulamaları etkin bir şekilde kullanılmalıdır. Bu uygulamalar, özellikle münferit (tek başına, ailesi ve/veya arkadaşlarıyla) seyahat eden ziyaretçilerin seyahatlerini daha rahat ve keyifli hâle getirirken aynı zamanda bölgenin turistik potansiyelinin en üst düzeyde kullanılmasına katkı sağlayabilir. Ziyaretçilerin özellikle akıllı turizm bilgi sistemlerinden mobil uygulamaları daha yaygın

kullandıkları bilinmektedir. Mobil şehir veya il rehberi olarak hazırlanacak bir uygulama ile Kayseri'nin tarihî ve turistik çekicilikleri, restoranlar, oteller ve etkinlikler hakkında bilgi sağlanabilir. Geliştirilen bu uygulama, ziyaretçilere yol göstermenin yanı sıra ihtiyaç duydukları bilgilere kolayca ulaşmalarını sağlayabilir. Uygulamada, özellikle toplu taşıma sistemleri, saatleri, güzergâh bilgileri ve özel ulaşım bilgileri (bisiklet ve scooter kiralama noktaları) yer alabilir. Mevcut “Akıllı Şehir Kayseri” uygulaması geliştirilmiş olsa da daha çok yerel halkın kullanımına yöneliktir. Uygulamanın en az bir yabancı dil seçeneğini ihtiva etmesi önemlidir. Uygulamadan bağımsız veya ona ek olarak aynı bilgilerin paylaşılacağı bir internet sitesi de oluşturulabilir. Online haritalar, ziyaretçilerin sıklıkla sorduğu sorulara yanıt bulacağı makaleler, çekiciliklerin fotoğrafları, sanal turlar, potansiyel ziyaretçilerin ilgisini çekebilecek içerikler arasındadır. Kayseri.goturkiye.com uzantılı platform, sadece tanıtım amaçlı görseller ve kısa bilgiler içermekte olup ziyaretçiler için pratik bilgi içermektedir. Özellikle Instagram’da “go_kayseri” ve “gezsen_kayseri” hesapları ile etkili bir tanıtımın gerçekleştiği görülmektedir. Bunlara ilaveten, YouTube ve Facebook gibi platformlarda Kayseri'nin tarihî ve turistik yerlerini tanıtan görsel ve video içerikler paylaşılabilir. Ayrıca Kayseri Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan Kayseri web platformunu Go Türkiye endeksenerek şehir rehberi olacak şekilde yeniden tasarlanması faydalı olacaktır. Belirli hashtag’ler kullanılarak ziyaretçilerin deneyimlerini paylaşmaları teşvik edilebilir. Artırılmış gerçeklik (AR) teknolojisi kullanılarak etkinlikler ve festivaller daha çekici hâle getirilebilir. Örneğin, Ağırnas’ta Mimar Sinan’ın eserlerinin bazılarının üç boyutlu modelleri, artırılmış gerçeklik (AR) ile sergilenebilir. Kayseri’nin sanal turları okullarda ve kültürel etkinliklerde de sunularak genç nesillerin şehri ve bölgeyi tanımalarına, yerel halkın ve esnafın ise turizm farkındalığının artmasına katkı sağlanabilir. Ayrıca turistik merkezlerde QR kod sistemi oluşturularak ziyaretçilerin söz konusu merkezlere yönelik bilgilere erişimi kolaylaştırılabilir.

10. Tematik Rotalar Geliştirme

2014 yılında Kayseri’deki farklı paydaş ve uzmanların katkılarıyla Kayseri Valiliği tarafından oldukça kapsamlı bir “Kayseri Yürüyüş Rotaları ve Turizm Keşif Rehberi” hazırlanmış ve yayınlanmıştır. Bu rehberde oluşturulmuş bütün tur güzergahları ve yürüyüş rotaları günümüzde hala geçerliliğini korumakla birlikte, bunlara bazı ilaveler yapılarak yeni rotalar da önerilmiştir.

Anadolu Selçuklu’nun İzinde Rotası: Bu rota, Anadolu Selçuklu Devleti’nin sırasıyla beş önemli şehrini kapsamaktadır: Erzurum, Sivas, Kayseri, Niğde ve Konya. Rotanın bu şehirleri kapsammasının amacı, şehirler arasındaki ziyaretçi döngüsünü sağlamaktır. Kayseri, rota üzerinde ziyaret edilecek üçüncü şehir konumundadır. Kayseri’deki Gevher Nesibe Medresesi, Türbesi (Selçuklu Uygarlığı Müzesi) ve Çeşmesi, Avcunu Medresesi, Sahabiye Medresesi, Hunat Hatun Külliyesi, Döner Kümbet ve Hacı Kılıç Camii ve Medresesi rotaya dâhil edilebilir. Beş günlük bir seyahat olarak planlanabilecek böyle bir turda temel amaç Anadolu Selçuklu Devleti döneminin mimarisini tanımak ve o dönemin kültürü ve özelliklerini keşfetmek olacaktır.

İpek Yolu Ticaret Rotası: İpek Yolu’nun Kayseri il sınırları içerisinde bulunan Kervansaray ve hanları keşfetmeye ve tarihi ticari yapıları tanımaya yönelik olan bu rota, gününbirlik bir tur şeklinde planlanabilir. Turda, Kayseri merkezden başlanarak, ilk olarak 1232-1236 yılları arasında inşa edilmiş Bünyan Sultanhanı Kervansarayı (Selçuklu eseri) ziyareti gerçekleştirilebilir. Bünyan Sultanhanı Kervansarayı Kayseri-Sivas-Erzincan-Erzurum-Ağrı-Iğdır hattının bir parçası olarak inşa edilmiştir. Ziyaret sonrası, Kayseri-Maraş-Malatya-Gaziantep güzergâhı üzerinde bulunan ve Selçuklu veziri Atabey Emir Celaleddin Karatay tarafından 1240 yılında inşa edilmiş olan Bünyan Karatay Kervansarayı (Selçuklu eseri) geçilebilir. Karatay Kervansaray ziyaretinin akabinde öğle yemeği ve kısa bir moladan sonra İncesu’ya hareket edilir ve buradaki Kara Mustafa Paşa

Kervansaray (Osmanlı eseri) ziyaret edilebilir. Bu kervansaray, 1660 yılında Merzifonlu Kara Mustafa Paşa tarafından, cami, medrese, tabhane ve hamam gibi yapıları da içeren bir külliye olarak yaptırılmıştır. Kara Mustafa Paşa Kervansarayı ziyareti sonrasında Kayseri merkezine dönülebilir ve burada Nevşehirli Damat İbrahim Paşa tarafından 1724 yılında yaptırılmış olan Vezir Han (Osmanlı eseri) ziyaret edilebilir. Bu yapı da gezildikten sonra, hemen yanında bulunan Kayseri Kapalı Çarşısı'na (1859 yılında Kayseri halkı tarafından inşa edilmiştir) geçilebilir ve burada alışveriş için serbest zaman verilebilir. Bu çarşı, Türkiye'nin dört büyük tarihî kapalı çarşısından biridir. Bu tur programı, Kayseri'nin tarihî ticaret yollarını keşfetmek ve alışveriş için iyi bir alternatif olacaktır. İpekyolu ticaret rotası, güneybatıya doğru, Nevşehir, Aksaray Konya, Isparta, Denizli ve Antalya illerindeki kervansarayların ziyaret edilmesiyle daha uzun soluklu ve detaylı bir rotaya da dönüştürülebilir veya İpekyolu'nun bahsedilen diğer kollarını takip etmek de farklı uzun süreli tur alternatifleri olarak değerlendirilebilir.

Beş Ayaklı Kayseri Turizm Rotası: Birinci gün: Sultansazlığı ve Kapuzbaşı turu. Kayseri'den hareket, Sultansazlığı'na varış, gezinti ve gözlem. Sultansazlığı'ndan ayrılma. Kapuzbaşı Şelaleleri'ne varış, öğle yemeği ve gezi. Kapuzbaşı'ndan ayrılma ve Kayseri'ye dönüş. İkinci gün: Kayseri kültür yolu turu: Kayseri Kalesi, Gevher Nesibe Şifahanesi (Selçuklu Uygarlığı Müzesi), Kayseri Arkeoloji Müzesi, öğle yemeği, Hunat Hatun Külliyesi, Sahabiye Medresesi, Atatürk Evi Müzesi, Güpgüpoğlu Konağı ve Millî Mücadele Müzesi. Üçüncü gün: Kültepe, Koramaz Vadisi ve Ağırnas turu. Kayseri'den hareket Kültepe'ye varış ve gezi, Kültepe'den ayrılma ve Koramaz Vadisi'nde yürüyüş ve kuşlukların ziyareti, öğle yemeği, Ağırnas'a varış ve Mimar Sinan'ın evinin ziyareti, Ağırnas'tan ayrılma ve Kayseri'ye dönüş. Burada aynı zamanda Türkiye'de nadir bir örneği olan, Gesi'yi ve Koramaz Vadisi'ni çevreleyen kuşlukların (güvercinliklerin) de ziyaret edilmesi gerekir. Türkülere konu olan 19. yüzyılda inşa edildiği belirtilen yaklaşık 250 adet "kuş köşkleri" ve birçok güvercin harika bir görsel şölen sunmasının yanında ekosistemin sürdürülebilirliğine de katkı sunmaktadır. Bu bölgenin turistler için önemli bir cazibe merkezi olacağı düşünülmektedir. Dördüncü gün: Hürmetçi Sazlığı, Kara Mustafa Paşa Kervansarayı ve Soğanlı Vadisi turu. Kayseri'den hareket, Hürmetçi köyüne varış, kahvaltı, gezinti, yılık atlarıyla fotoğraf çekimi ve gözlem, Hürmetçi köyünden ayrılma ve İncesu Kara Mustafa Paşa Kervansarayına varış ve gezi, kervansaraydan ayrılma ve Soğanlı Vadisi'ne varış, öğle yemeği ve Soğanlı Vadisi kiliselerinin gezilmesi, Soğanlı Vadisi'nden ayrılma ve Kayseri'ye dönüş. Beşinci gün: Erciyes Dağı ve Talas turu. Kayseri'den hareket ve Erciyes Dağı'na varış, teleferik turu ve kısa doğa yürüyüşü, Erciyes Dağı'ndan ayrılma ve Talas'a varış, öğle yemeği ve gezinti, eski Talas Amerikan Koleji, Ali Saip Paşa Camii ve Talas Osmanlı Sokağı, Talas'tan ayrılma ve Kayseri'ye dönüş.

Kayseri Coğrafi İşaretli Gastronomi Rotası: Gününbirlik olan bu rota, Kayseri'nin bazı coğrafi işaretli ürünlerinin üretimini görmek ve tadımını yapmak için oluşturulabilir. Üretimin görülebilmesi, turun gerçekleşeceği mevsime de bağlıdır. Kayseri'den hareket ve Talas'a varış, Talas çörekotlu çömlük peyniri ve Talas Zincidere kuru kaymağı tadımı (kahvaltı), Talas'tan hareket ve Erciyes Dağı'na varış, teleferik turu ve kısa doğa yürüyüşü, Erciyes Dağı'ndan ayrılma ve Develi'ye varış, Develi civıklısı hazırlanışını izleme ve tadımı (öğle yemeği), Develi'den hareket ve Tomarza'ya varış, Tomarza kabak çekirdeği tadımı, Tomarza'dan hareket ve Pınarbaşı ilçesine varış, Pınarbaşı Uzunyayla Çerkes peyniri üretim alanı ziyareti ve tadımı, Pınarbaşı Melikgazi Türbesi ziyareti ve Pınarbaşı ilçesinden ayrılış, Kayseri'ye dönüş, Kayseri mantısı, pastırması ve gül baklavası tadımı (akşam yemeği).

Şelaleler ve Sulak Alanlar Rotası: Bu rota, Kayseri ilindeki doğal hayatın önemli bir bölümünün görülebileceği hem görsel açıdan zengin hem de farklı doğa sporlarıyla ilgili deneyimlerin yaşanabileceği bir rota olarak oluşturulabilir. Kayseri'den tek günlük olarak veya bir gece Yahyalı

bölgesinde çadırda veya bungalovlarda konaklamalı olarak gerçekleştirilebilir. Rotanın ilk durağı olan Hürmetçi Sazlığı, kuş göç rotaları üzerinde bulunması nedeniyle farklı kuş türlerinin görülebileceği bir nokta olduğu gibi, aynı zamanda farklı deneyimler de sunan bir alandır (binicilik, fotoğrafçılık, gastronomi vb.). Bu ziyaret sonrasında Sultan Sazlığı Milli Parkı ziyaretiyle öncekine benzer şekilde farklı kuş türleri görülebilir veya tekneyle bir gezinti yapılabilir. Sonrasında Yahyalı'da öğle yemeği ardından Derebağ Şelalesi Tabiat Parkı ziyaret edilebilir ve küçük bir doğa yürüyüşünü takiben Yeşilköy şelalesi ziyaret edilebilir. Burada da küçük bir doğa yürüyüşü yapıldıktan sonra Kapuzbaşı Şelalesi'ne gelinerek rotanın en görkemli doğal oluşumuyla tur bitirilebilir ve Kayseri'ye dönülebilir. İkinci seçenek ise, bölgede bungalov veya çadırlarda konaklanarak, ertesi gün turistleri Zamantı Irmağı'nda rafting deneyimi ile buluşturmak olabilir.

Güvercinlikler Rotası: Kayseri ilindeki güvercinlikler, Roma döneminden günümüze kadar sıklıkla kullanılmış ancak en yaygın inşa ve kullanımları Osmanlı dönemi sonlarından 1950'li yıllara kadar olduğu ifade edilebilir. Ağırlıklı olarak güvercin gübresinin elde edilmesi için inşa edilmiş olan bu eşsiz yapılar, suni gübrenin tarımda yaygın kullanılmaya başlanmasıyla terk edilmiş ve kaderlerine bırakılmıştır. Kayseri ilinde iki farklı güvercinlik türü görülebilmektedir: birincisi kule tipi ve kayaya oyulmuş olanlar. Bu rota, kule tipi güvercinliklerin bulunduğu Gesi bölgesi ziyaretiyle başlamaktadır. Gesi Derindere Vadisi yamaçlarında yoğun bulunan ve çoğunlukla Osmanlı döneminde inşa edilmiş olan kule tipi güvercinlikler ziyaret edildikten sonra, kayaya oyulmuş güvercinliklerin görülebileceği Koramaz Vadisi'ne geçilebilir. Koramaz Vadisi içerisinde Roma döneminde inşa edilmeye başlanan ve Bizans ve Osmanlı dönemlerinde de bu geleneğin devam ettiği, tarih boyunca ahır olarak veya başka amaçlarla da kullanılmış olan güvercinlikler görülebilir. Koramaz vadisi içerisinde kısa bir yürüyüş sonrası öğle yemeği de yenilerek, biraz daha farklı mimariye sahip kaya oyma güvercinliklerin bulunduğu Soğanlı Vadisi'ne geçilebilir. Bu vadi içerisindeki güvercinlikler çok daha iyi korunmuş ve hala kullanılan güvercinlik örnekleri de görülebilir.

Kapadokya İnanç Rotası: Kayseri'deki antik yerleşimlerin olduğu alanlarda birçok inanç merkezi (kilise, manastır vb.) bulunmaktadır. Bu doğrultuda Hristiyanlık açısından önemli inanç merkezlerinin bulunduğu bir rota belirlenebilir. Bu rota; Talas, Derevank, Konaklar, Aydınlar (Rum Kilisesi), Balagesi (Sürp Haç Kilisesi), Kayabağ, Faraşa, Başköy (Başköy Kilise Camii), Endürlük, (Rum Kilisesi), İncesu, Zincirdere ve Ağırnas (Hagios Prokopoios Kilisesi) gibi merkezlerden oluşabilir. Böyle bir rotanın gerçekleştirilebilmesi için öncelikle bazı kiliselerin onarılması veya restore edilmesi gerekmektedir. Bazı binaların mevcut haliyle turistlerce ziyaret edilmesi tehlikeli olabileceği gibi, destinasyona yönelik olumsuz bir imajın oluşmasına da neden olabilecektir.

11. Kent Peyzajını Düzenleme ve Rekreatif Alanları Artırma

Kayseri merkezde bulunan, 2023 yılında açılışı gerçekleştirilen ve 1 milyon 260 bin metrekare alana sahip Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi, Türkiye'nin en büyük millet bahçelerinden biridir. Ancak artan şehir nüfusu ve kentin göç almaya devam etmesiyle kentteki rekreatif alanların yetersiz olduğu ifade edilebilir. Kent peyzajını iyileştirmek ve rekreatif alanları artırmak hem yerel halkın yaşam kalitesini yükseltmek hem de turizmi canlandırmak açısından önemlidir. Bu amaçla, mümkün olduğunca şehir merkezi ve etrafında yeşil alan ve yeşil kuşak çalışmaları yapılarak modern peyzaj mimarisi teknikleriyle su havuzları ve çiçeklendirme çalışmaları yapılabilir. Bu alanlar, şehrin sosyal noktaları olarak da işlev görebilecektir. Ayrıca kültürel ve sanatsal faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği tematik parklar da oluşturulabilir. Örneğin, açık hava tiyatroları, heykel bahçeleri ve sanat galerileri içeren bir park hem yerel sanatçılara destek sağlar hem de turistlerin ilgisini çekebilir. Bunun yanı sıra Koramaz Vadisi'nin doğal ve tarihî güzelliklerini koruyarak vadide doğa yürüyüşü parkurları ve

piknik alanları oluşturulabilir. Bu alanlar, doğa severler için cazip bir destinasyon hâline gelebilir. Vadinin dar olması nedeniyle herhangi bir aracın girmesi, ATV turları veya atlı doğa gezintileri yapılması yayaları tehlikeye atabilecektir. Bu nedenle vadi tamamen yayalara (bölgede tarım ile uğraşan çiftçilerin araçları hariç tutulmak koşuluyla) tahsis edilmelidir. Erciyes Dağı'nın eteklerinde, ancak şehir gürültüsünden uzakta, dağ manzarasını gözler önüne seren, kışın kayakçıları, yazın ise doğa yürüyüşü yapanları mutlu edecek bir panoramik park oluşturulabilir. Bu parkta yürüyüş yolları, bisiklet parkurları, dinlenme alanları ve çocuk oyun alanları yer alabilir. Ayrıca kış aylarında kayak sonrası dinlenme ve sosyal aktiviteler için kullanılacak kapalı ve açık mekânlar da inşa edilebilir. Yamula Barajı'nın etrafında da ağaçlandırma çalışmaları yapılarak "Kuşçu Marina" benzeri rekreasyon alanlarının oluşturulması önem taşımaktadır. Bütün bunlarla birlikte doğal alanların korunması ve çevre bilincinin artırılması amacıyla yerel halkın katılımıyla ağaç dikme, vadi temizliği gibi kampanyalar düzenlenebilir.

12. Deneyimsel Turizm Uygulamalarını Artırma

Deneyimsel turizm faaliyetleri ziyaretçilerin sadece seyirci durumunda değil, aynı zamanda katılımcı konumunda oldukları faaliyetlerdir. Deneyimler, çok daha uzun süre akılda kalır ve görülenlerin unutulmamasını sağlamaktadır. Doğa ve macera turizmi alanında sadece Erciyes Dağı'nda değil, il genelindeki vadi ve diğer bütün alanlarda vadi keşifleri veya doğa yürüyüşleri yapılabilir. Aynı zamanda dağ bisikleti ve atlı geziler organize edilebilir. Bu gezilerin yaya da olsa bisiklet veya at üzerinde de olsa çevreyi gözlemleyip anlamlandırmayı kolaylaştıracak nitelikte bilgi veren, bölgedeki bitki ve hayvan türlerini tanıtan ve yol boyunca her konuda ziyaretçilere yardımcı olacak turist rehberleri eşliğinde yapılması verimli olacaktır. Uygun doğal ortamların tespit edilmesiyle (örneğin Yahyalı) zipline ve benzer adrenalini dolu aktiviteler geliştirilebilir.

Hürmetçi bölgesinde çiftlik hayatını deneyimleme, manda sütünden yoğurt veya kaymak üretim süreçlerini deneyimlemeye yönelik gastronomi turları gerçekleştirilebilir. Sultansazlığı'nda tekne turları, kuş gözlemciliği ve fotoğraf turları gerçekleştirilebilir. Soğanlı Vadisi'nde balon turlarının yanı sıra Avla Kanyonu'nu keşif veya bez bebek yapımı ile ilgili atölye çalışmaları yapılabilir. Ayrıca burada bir halı müzesi kurulabilir. Ziyaretçilerin de halı dokuma sürecinde deneyim yaşayabileceği bir müze konsepti yapılabilir. Yahyalı ve Bünyan'da geleneksel halı üretiminin detaylı anlatımı yapıldıktan sonra turistlerin bütün yapım aşamalarını (yünün elde edilmesi, yıkanması, eğirme gibi süreçleri de kapsayacak şekilde) görmeleri ve sonrasında dokuma eğitimi alabilecekleri el sanatları atölyeleri organize edilebilir. Gastronomi turizmi kapsamında yerel pazar yerlerinde alışveriş, yöresel yemek hazırlama atölyeleri (kursları) ve Kayseri mutfağını tanıtan yemek yapma etkinlikleri düzenlenebilir. Sağlık turizmi kapsamında ise kaplıca ziyaretleri ve bu kaplıcalarda ya da doğası bozulmamış alanlarda yoga ve meditasyon kampları gerçekleştirilebilir. Ayrıca ziyaretçilerin yerel kültürü deneyimlemeleri için tarım ve diğer köy etkinliklerine katılımı sağlanabilir.

13. Nitelikli Hediye Eşya Envanterini Geliştirme

Kayseri'nin zengin tarihi, kültürel mirası ve doğal güzelliklerinden ilham alınarak çeşitli ve yüksek nitelikli hediyelik eşya üretmek mümkündür. Bu ürünlerin hem yerel halk hem de ziyaretçiler için cazip olmasını sağlamak için yaratıcı, kaliteli ve anlamlı olmalarına dikkat edilmelidir. İldeki turistik çekiciliklerden ilham alınarak yaratılabilecek hediyelik eşya tasarımları için Kayseri'nin tarihini, kültürünü, el sanatlarını ve gastronomisini araştırarak iyi analiz etmek gereklidir. Yerel el sanatları zanaatkarları (özellikle kooperatifçiler) ile iş birliği yapılarak özgün ve kaliteli ürünlerin ortaya çıkarılması hedeflenmelidir. Hediyelik eşyaların malzeme seçiminde ise sürdürülebilirlik dikkate alınarak çevre dostu ve yerel malzemeler tercih edilmelidir. Kayseri'nin çekicilikleri dikkate alınarak

tasarlanabilecek hediyelik eşya temalarından birincisi Erciyes Dağı'dır. Erciyes Dağı'nın silüetini veya kayak merkezini temsil eden minyatür modeller, kar küreleri veya Erciyes temalı tişörtler, şapkalar, kupalar vb. eşyalar geliştirilebilir. Mimar Sinan'ın eserlerini ve mimari tarzını yansıtan hediyelikler (minyatür camiler, köprüler) ve özellikle tarihi Kayseri ve Talas Evlerinin minyatür replikaları oldukça fazla ilgi görebilir. Ayrıca Kayseri mantısı, pastırma ve sucuk gibi çok bilinen yerel lezzetlerin, daha az bilinen ve tanıtılması amaçlanan ürünleri (örneğin Talas çörek otlu çömlek peyniri) de içeren gurme hediye sepetleri hazırlanabilir. Gastronomi turistlerine yönelik Kayseri baharatları seti oluşturulabilir ve yörede en yaygın kullanılan baharatlara bu sette yer verilebilir. Kayseri'ye özgü el sanatlarını yansıtan ürünlerin (Bünyan ve Yahyalı halı, dokuma ve kilimleri) minyatürleri veya halıların desenleriyle bezenmiş şık kumaş çanta ve cüzdanlar tasarlanabilir. Kayseri Kalesi, Hunat Hatun Külliyesi, Gevher Nesibe Medresesi gibi yerlerin maketleri oldukça dikkat çekecektir. Bu eserlerde bulunan geometrik motif (örneğin Selçuklu yıldızı) ve süsleme desenlerini içeren giyim eşyaları ajandalar ve kalemler de tasarlanabilir. Ayrıca, bu tarihî mekânların resmedildiği tablolar, kupalar ve armalar da üretilebilir. Soğanlı'da meşhur bez bebeklerin dışında, o bölgeye özgü peri bacalarını ve balon turlarını yansıtan minyatür heykeller, magnetler, fotoğraf çerçeveleri ve el yapımı takılar tasarlanabilir. Hediyelik eşyaların tanıtımı ve satış noktalarının belirlenmesi için etkili stratejiler geliştirilmeli ve turistler, üreticiler ve dağıtım ağındaki işletmelere yönelik anketlerle ihtiyaç ve beklentiler tespit edilmelidir.

14. Soğanlı Vadisi'ndeki Yılanlı, Karabaş, Tokalı ve Geyikli Kiliselerinin Restorasyonunu Yapma

Kayseri'nin Yeşilhisar ilçesinde çok sayıda Bizans Dönemi kilisesi ve sivil mimari örneği bulunmaktadır. Bu kiliselerin en güzel örnekleri Soğanlı Vadisi'nde bulunan kayaya oyulmuş kiliselerdir. Erdemli Vadisi, bölgedeki bir diğer önemli kaya yerleşimi alanıdır. Yeşilhisar'ın Güzelöz Mahallesi'nde, St. George adına kaya içine oyulmadan inşa edilmiş, ancak çok fazla zarar görek yıkılmış bir kilise daha bulunmaktadır. Bu kiliseler, Bizans Dönemi'nin dinî ve kültürel yapısını yansıtmaktadır. Hristiyanlığın erken dönemlerine ait ibadet yerleri olmaları nedeniyle bölgenin dinî, tarihî ve mimarisine ışık tutmaktadır ve inanç turizmi açısından da çok değerlidir. Özellikle Soğanlı Vadisi'ndeki freskler ve duvar resimleri, Bizans sanatının önemli örnekleridir. Bu sanat eserleri, dönemin ikonografisini ve teolojik konularını anlamak için kritik öneme sahiptir. Yapıların korunarak içlerinde bulunan mimari unsurların ve fresklerin gelecek zarar görmeden nesillere aktarılması büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle özellikle Soğanlı Vadisi'ndeki Yılanlı, Karabaş, Tokalı ve Geyikli kiliselerinin restorasyonunun yapılması zaruridir.

Soğanlı ve Erdemli vadileri doğal çekicilikleriyle de dikkat çekmektedir. Örneğin, Avla Kanyonu Soğanlı Vadisi'nin bir uzantısı olarak oldukça dikkat çekici bir doğal oluşumdur ve gelecekte ziyaretçi sayısında artış yaşanacağı öngörülebilir. Bu bölgenin de araç trafiğine tamamen kapatılması sağlanmalıdır. Sürdürülebilir turizm anlayışının yerleşebilmesi için Yeşilhisar bölgesindeki kaya yerleşimlerinin ve kiliselerin restorasyonu dışında bütüncül bir yaklaşımla ziyaretçi deneyimini ve memnuniyetini iyileştirmek için de çaba harcanmalıdır. Tüm ihtiyaçlara cevap verebilecek bir karşılama merkezi yapılmalıdır. Çevre düzenlemesi, temizlik hizmetleri ve turistlerin ihtiyaç duyabileceği bütün diğer kolaylık ve tesisler oluşturulmalıdır. Örneğin, yönlendirme levhalarının yapılması, eskiyen levhaların ise yenileriyle değiştirilmesi gerekmektedir.

15. Hürmetçi ve Dokuzpınar'ı Gastronomi ve Binicilik Anlamında Konumlama

Hürmetçi ve Dokuzpınar köyleri, son yıllarda oldukça fazla turist çeken bir turizm merkezi hâline dönüşmeye başlamışlardır. Kuş göç yolu üzerinde bulunan Hürmetçi Sazlığı'nda birçok farklı kuş

türü barınmakta ve ayrıca bu sazlık, yıldı atlarına ve mandalara da ev sahipliği yapmaktadır. Bu doğal yaşam ortamı, Erciyes'in manzarası ile birleşince özellikle fotoğraf tutkunlarının ve lezzetli manda kaymağı ve yoğurdunu tatmak isteyen turistlerin uğrak noktası hâline gelmiştir. Yıldı atlarının burada bulunması, bir at çiftliğinin kurulmasına neden olmuş ve günümüzde burada turistlere yönelik atlı geziler organize edilmeye başlanmıştır. Henüz tam anlamıyla bir binicilik merkezi olmasa da altyapısının tamamlanarak ziyaretçilere ve yerel halka yönelik binicilik kurslarının düzenlenmesi önerilebilir. Şu anda bu bölgeyle ilgili sağlıklı ve net bilgiye ulaşmak oldukça zordur. İşletmelerin sosyal medya hesapları olsa da bunlar yeterli kurumsallık kanıtı değildir ve güven vermemektedir. Bölgede kahvaltılık salonlarının geliştirilmesi, yıldı atlarının fotoğraflanmasına yönelik bilgilendirme yapılması ve sunulan hizmetlerin ücretlerinin şeffaf biçimde gösterilmesi önerilebilir. Ayrıca bölgede kuş gözlem ve fotoğraf noktalarının belirlenmesi de ziyaretçi yönetimi açısından oldukça önemli bir gerekliliktir. Bölgede üretilen kaymak, manda yoğurdu ve diğer ürünlerin tanıtımı ise Kayseri gastronomi turizmi açısından oldukça önemlidir.

16. Erciyes'e Gelen Ziyaretçilere Yönelik "Kültür Kayağı" Konsepti İçinde Ürün Zenginleştirme Yapma

Erciyes Kayak Merkezi'ne kışın kayak amacıyla gelen ziyaretçilerin daha güçlü bir deneyim elde etmesini sağlamak ve konaklama sürelerini artırmak amacıyla "Kültür Kayağı" konseptinin uygulanması, birkaç yıldır gündemde olan bir konu olmasına rağmen henüz sistematik bir uygulamaya dönüşmemiştir. Erciyes'te kayak yapmayı ve ardından Kayseri'de ve/veya Kapadokya'da (Nevşehir ilinde) kültürel ve doğal güzellikleri keşfetmeyi içeren kombine tur paketleri oluşturmaya dayalı konseptin gerçekleştirilebilmesi, öncelikle çok iyi bir tur tasarımı ile mümkün olabilecektir. Bu tür konseptte bir paket turun tasarımında öncelikle pazar araştırması yapılmalı ve turistlerin istek ve ihtiyaçları dikkate alınmalıdır. Sıcak hava balonu uçuşu gibi yoğun talep gören bir ürünün de tur programına dâhil edilmesiyle turun cazibesi artırılabilir. Ayrıca kültürel çekiciliklere yönelik ziyaretler bazı özel ilgi aktiviteleriyle desteklenebilir. Kapadokya'da at biniciliği gibi macera aktivitelerine de yer verilebilir. Kış sezonunda bu tür aktivitelerde talep düşeceği için çok daha uygun fiyatlı turlar oluşturulabilir. Bir diğer alternatif ise turistlerin satın alacağı paket turun yarısını Erciyes'te kayak yaparak geçirmesi ve Kayseri'deki otelde konakladıktan sonra turun kültür kısmı için Kapadokya'daki otele transfer edilmesi ve orada turunun diğer yarısını gerçekleştirilmesi şeklinde olabilir. Her iki durumda da karşılıklı (yerel) tur operatörleri ve seyahat acentelerinin turistleri gönderen ülke/bölgedeki tur operatörleriyle iş birliği yapması büyük önem arz etmektedir. Bu turların gerçekleştirilmesinde görev üstlenecek turist rehberlerinin de tur özellikleri konusunda ve ziyaret edilecek çekicilikler ya da yapılacak faaliyetler konusunda önceden bilgilendirilmesi ve gerekirse ön eğitimden geçmesi sağlanmalıdır. "Kültür Kayağı" konsepti, turistlere hem spor hem de kültürel deneyimleri bir arada sunarak zenginleştirilmiş bir turizm ürünü oluşturabilir.

17. Garipçe Bölgesinde Transit Araçlar İçin Erciyes Seyir Noktası Oluşturma

Kayseri'de yurt içi ziyaretçi hareketlerinin önemli bir bölümü kara yoluyla gerçekleşmektedir. Birçok ziyaretçi, bireysel olarak aile veya arkadaşlarıyla seyahat etmekte ve kendi aracı veya karavanıyla ulaşımını gerçekleştirmektedir. Bununla birlikte çok sayıda yabancı ziyaretçi, Kayseri Erkilet Havaalanı'ndan gelerek Kapadokya'yı ziyaret etmekte ya da tur sonrasında Kayseri'den bir uçak seferiyle ülkesine dönmektedir. Bu bilgiye dayanarak Kayseri-Nevşehir kara yolunun oldukça yoğun bir turist akış koridoru olduğu ifade edilebilir. Bu kara yolunun Garipçe köyü kesiminde Erciyes Dağı'nı panoramik şekilde gören bir bölge bulunmaktadır. Bu bölgede kara yolunun mümkünse her iki tarafına Erciyes Dağı manzaralı bir panoramik seyir ve dinlenme noktası oluşturulması hem Kayseri'nin tanıtımına katkı sağlayabilecek hem de şehrin önemli turistik değerlerini tanıtan

hediyelik eşya ve gastronomik ürünlerin satışı için uygun bir hedef pazarla buluşma imkânı sunacaktır. Erciyes Dağı panoramik seyir noktası seçiminde trafik güvenliği dikkate alınmalı ve araçların güvenli bir şekilde park edebileceği ve insanların da güvenle hareket edebileceği bir alan seçilmelidir. Erciyes Dağı'nın en güzel ve net şekilde görülebildiği bir yer seçilerek yol üzerinde iyi görünür yönlendirme tabelaları ve işaretler konumlandırılmalıdır. Seyir noktasında yeterli sayıda araç park yerleri (otobüsler, binek araçlar ve karavanlar için) bulunmalıdır. Bölgenin coğrafyası, Erciyes Dağı'nın oluşumu, coğrafi özellikleri ve turistik önemi hakkında bilgilendirme panoları konulabilir. Dağın coğrafi konumunu gösteren harita ve uydu fotoğrafları ile kayak merkezinden görüntüler yerleştirilebilir. Dağın manzarasının en iyi görülebildiği yerlerde fotoğraf çekim alanları ve seyir terasları olmalıdır. Ayrıca ziyaretçilerin dinlenebileceği veya vakit geçirebileceği gölgelikli dinlenme alanları oluşturulabilir. Dağın ayrıntılı olarak incelenebilmesi için yerleştirilmiş sabit teleskoplar ve dürbünler de ilgi çekecektir.

18. Erciyes İrtifasını Sağlık Turizminde Kullanma

Yüksek irtifa, belirli hastalıkların tedavisinde kullanılabilen ve bu nedenle sağlık turizmi için bazı fırsatlar sunabilmektedir. Erciyes Dağı'nın ve çevresindeki bölgelerin yüksek irtifası, bazı sağlık sorunları için faydalı olabilir ve bu hastalıkların tedavisinde bu koşullardan faydalanılabilir. Kayseri Büyükşehir Belediyesi tarafından yakın bir zamanda yaptırılan Erciyes Yüksek İrtifa Kamp Merkezi'ne farklı spor kulüplerinden oldukça yüksek bir ilgi vardır. Sağlık turizminin geliştirilmesine yönelik bu tesisin yakınlarına bir sağlık ve rehabilitasyon merkezinin kurulması önerilebilir. Bu durumda, bazı olanakların hem kamp merkezine gelen sporcular tarafından, hem de tedavi amacıyla gelen sağlık turistleri tarafından ortak kullanımı sağlanabilir. Böyle bir merkezin oluşturulmasında, inşa edilecek tesislerin, laboratuvarların ve tedavi ünitelerinin yanı sıra, konuyla ilgili uzman doktor, diyetisyen, fizyoterapist ve diğer uzman sağlık personelinin istihdamı ve desteği büyük önem taşımaktadır. Bu konuda şehirdeki sağlık kuruluşları ve özellikle Erciyes Üniversitesi Yüksek İrtifa ve Spor Bilimleri Araştırma ve Uygulama Merkezi (YİSBAM) ile iş birliği yapılması önerilebilir. Bu bilgiler doğrultusunda, Erciyes Dağı'nın uygun bir bölgesinde bir rehabilitasyon merkezi kurulması için bir fizibilite çalışması yapılması önerilebilir. Ayrıca yüksek irtifa sağlık turizmini teşvik etmek ve kayak merkezine gelen turistleri bilgilendirmek için eğitici programlar düzenlenebilir. Bu programlarda, ziyaretçilere yüksek irtifanın sağlık üzerindeki etkileri hakkında bilgi verilirken aynı zamanda bölgenin doğal güzelliklerinden yararlanmaları sağlanabilir.

19. Kültepe'yi UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne Kazandırma

Kültepe Kaniş Ören Yeri, UNESCO Kültürel Miras Listesi'nde 2014 yılından bu yana aday durumundadır. Ayrıca buradaki kazılarda bulunan çivi yazılı tabletler, 2015 yılında UNESCO tarafından "Dünya Hafıza Listesi"ne alınmıştır. Kültepe (Kaniş Karum) Ören Yeri'nin UNESCO Dünya Miras Listesi'ne kalıcı olarak kabul edilmesi, bölgenin tarihî ve kültürel öneminin küresel düzeyde tanınmasını sağlayacaktır. Bu süreci hızlandırmak ve başarıya ulaşmak için öncelikle bilimsel araştırma ve raporlama önemlidir. Kültepe'nin arkeolojik, tarihî ve kültürel değerlerini detaylandıran kapsamlı bilimsel raporlar hazırlanmalıdır. Bu raporlar, sit alanının benzersizliğini ve evrensel değerini vurgulayacaktır. Bununla birlikte haritalama ve yüksek çözünürlüklü fotoğraflar, videolar ve üç boyutlu modellemeler ile alanın ayrıntılı sunumu sağlanmalıdır. Bu materyaller, alanın özelliklerini ve önemini görsel olarak destekleyebilecektir. Diğer önemli bir husus ise koruma ve yönetim planıdır. Kültepe'nin korunması için gerekli tedbirleri almak zaruri bir ihtiyaçtır. Koruma tedbirlerine restorasyon projeleri ve çevre düzenlemesi gibi çalışmalar da dâhil edilmelidir. Alanın sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesini sağlayacak ziyaretçi yönetimi, eğitim ve araştırma faaliyetlerini de içermelidir. Üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve hükümet kurumları ile iş birliği

yapılarak uzmanlık, finansman ve kaynakların birleştirilmesini sağlamak önem taşımaktadır. Yerel ve uluslararası medya kanallarında Kültepe'nin tanıtımının yapılması ve geniş kitlelere ulaştırılmasının yanı sıra UNESCO komitesi üyeleri ve ilgili paydaşlarla toplantılar düzenlemek, Kültepe'nin önemini ve adaylık sürecini detaylı bir şekilde anlatmak faydalı olacaktır. Kültepe'yi ziyaret edecek turistler için gerekli altyapıyı geliştirmek de çok büyük önem taşımaktadır. Dijital deneyimleri içeren bir karşılama merkezi yapılarak ziyaretçilerin daha verimli vakit geçirmesi sağlanmalıdır. Şu anda ziyaretçilere yönelik inşaatı bitmek üzere olan yapıların yanı sıra yürüyüş yollarının ve dinlenme alanlarının yapılması gerekmektedir. Ziyaretçi trafiğini kontrol edecek tedbirlerin alınması hem alanın korunmasını sağlayacak hem de ziyaretçilerin öğreniminde deneyimini iyileştirebilecektir. Kültepe'nin buluntularını ve tarihini tanıtan sergiler, seminerler ve çalıştaylar düzenlemek hem yerel halk hem de uluslararası izleyici kitlesi için bilgilendirici olabilecektir.

20. Kayseri'nin UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'nda Gastronomi Şehri Ünvanı Çalışmalarını Hızlandırma

Kayseri, 2021 yılında UNESCO Yaratıcı Şehirler Ulusal Listesi'ne gastronomi alanında dâhil edilmiştir. Daha prestijli ve uluslararası alanda geçerli olan UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na gastronomi şehri olarak dâhil edilebilmesi için Kayseri'nin kapsamlı ve planlı şekilde çalışmaya devam etmesi gerekmektedir. UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na şehrin katılımını desteklemek için yapılabilecekler arasında ilk sırada, Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi içerisinde inşa edilmiş olan Kayseri Mutfak Sanatları Merkezi'nin bir an önce faaliyete geçmesini sağlamaktır. Bu merkezde hem şehre gelen yerli ve yabancı turistlere yerel mutfağın en güzel örnekleri hazırlanarak sunulabilir, hem de gastronomi konusunda meraklı olan ve yemek hazırlama işlemlerini kendisi deneyimlemek isteyen turistlere küçük gruplar halinde mutfak atölyeleri ve workshoplar düzenlenebilir. Kayseri gastronomisinin tarihinin belgelendirilmesi ve tanıtımının yapılması gastronomi şehri ünvanının kazanılmasında diğer önemli bir adımdır. Kayseri'nin yemek kültürünün tarihçesi, yemek tarifleri ve pişirme teknikleri yazılı ve görsel materyallerle belgelenmelidir. Oluşturulan bu gastronomi ile ilgili yazılı ve görsel materyaller arşivinin hem Türkçe hem de İngilizce olarak internet üzerinden erişime açılması ve tanıtılması büyük önem taşımaktadır. Bu konuda Kayseri Büyükşehir Belediyesince oluşturulmuş olan kayserigastronomi.com web sitesinin kullanılması önerilebilir. Bunların yanı sıra, çok bilinen yemeklerle birlikte, özellikle unutulmaya yüz tutmuş yiyecek ve içecekler de tespit edilerek kayıt altına alınmalı ve envanterlerde bunlara da yer verilmelidir. Yerel yemeklerin tanıtıldığı gastronomi festivalleri düzenlenmeli ve bu etkinliklerde hem yerel halk hem de turistler Kayseri'nin zengin mutfak kültürünü deneyimleyebilmelidir. Gastronomi ile ilgili dernekler ve eğitim veren okullar desteklenerek genç nesillerin yerel yemek kültürüne olan ilgisi artırılabilir. Ünlü şeflerle iş birliği yapılarak Kayseri yemeklerinin ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımı sağlanabilir. Yerel çiftçilerin ve üreticilerin desteklenmesi, gastronomi turizminin sürdürülebilirliğini sağlar. Yiyecek-içecek işletmelerinde organik ve yerel ürünlerin kullanımı teşvik edilmelidir. Kayseri'ye özgü tarım ve hayvancılık faaliyetlerin korunması ve geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Yerel lezzetlerin üretildiği ve tanıtıldığı noktalara gastronomi turları düzenlenebilir. Bu turlar kapsamında yerel üretici ziyaretleri, ürün hasadı, ürünün işlenme süreci etkinlikleri, restoran ziyaretleri ve yemek atölyeleri dâhil edilebilir. Kayseri'nin gastronomi zenginliklerini uluslararası düzeyde tanıtmak için sosyal medyada, gastronomi blogları ve seyahat dergilerinde kampanyalar yürütülebilir. Şehirdeki önemli restoranları, yerel gıda pazarlarını ve yerel üreticileri içeren gastronomi haritaları ve rehberler hazırlanabilir. Bunun yanı sıra Turist Rehberliği bölümlerinden mezun olan öğrencilerin Kayseri gastronomisi konusunda uzmanlaşmaları teşvik edilebilir, böylece özellikle yurtdışından gelecek turistlere yönelik ayrıntılı bilgi verilerek daha geniş kitlelerin ilgisi çekilebilir. Üniversitelerin aşçılık veya gastronomi bölümlerinde geleneksel

yemeklerin modern dokunuşlarla yeniden yorumlandığı, yenilikçi yemekler geliştirilebilir ve sanatçılar, tasarımcılar ve diğer yaratıcı sektörlerle iş birliği yapılarak gastronomi kültürü farklı disiplinlerle buluşturulabilir.

21. Mimar Sinan'ı Kayseri Odaklı Tanıtıma

Mimar Sinan, Osmanlı İmparatorluğu'nun en büyük mimarlarından biri olarak dünya çapında tanınan bir şahsiyettir. Onun Kayseri odaklı tanıtımı, şehrin turizmine büyük katkı sağlayabilir. Bu tanıtımın etkili olabilmesi için öncelikli olarak Ağırnas'ta bulunan Mimar Sinan Evi'nin restorasyon çalışmalarının hızlandırılması ve bir an önce bitirilmesi gerekmektedir. Her yıl 9-14 Nisan tarihleri arasında kutlanan Mimar Sinan Haftası'nın ulusal çapta ve daha büyük etkinliklerle kutlanması için bir festival veya kültürel etkinlikler, sergiler ve konserlerle zenginleştirilmesi önerilebilir. Ancak bu etkinliklerin en yoğun olacağı merkez Kayseri olmalıdır. Mimar Sinan'ın doğduğu Ağırnas'ta evinin ziyaretini kapsayan ve Kayseri'deki Kurşunlu Camii ve/veya Koramaz Vadisini kapsayan rehberli turlar düzenlenebilir. Mimar Sinan'ın hayatı, eserleri ve Kayseri ile bağlantısını anlatan bilgiler Go Türkiye hesaplarında verilebilir. Mimar Sinan'ın evinin bulunduğu bölgede diğer evlerin de bakımı ve düzenlenmesi yapılmalı, gerekirse sahipleri restorasyon için teşvik edilmelidir. Bunların yanı sıra Mimar Sinan'ın hayatını konu alan ve özellikle Kayseri'yle ilişkisini vurgulayan belgeseller ve kısa filmler çekilebilir (edebî eserler yazılabilir) ve hem yerel televizyon kanallarında hem de uluslararası platformlarda gösterilebilir. Bu kapsamda Uluslararası Mimar Sinan Mimarlık Sempozyumu da düzenlenebilir. Mimar Sinan'ın Kayseri odaklı tanıtımı, şehrin diğer tarihî ve kültürel çekiciliklerini de ön plana çıkararak şehre ilgiyi artırabilecektir. Böylece Kayseri'nin uluslararası tanınırlığının da artırılması mümkün olacaktır.

22. Bayramhacı'yı Termal Turizm Odaklı Olarak Ön Plana Çıkarma

Kayseri şehir merkezine yaklaşık 65 kilometre uzaklıkta bulunan Bayramhacı Kaplıcaları, önemli bir termal turizm merkezi olabilecek potansiyele sahiptir. Sıcaklığı 40°C olan kaplıca suları hem içme hem de banyo amaçlı kullanılabilir. Kaplıca suyunun özellikleri arasında radyoaktif özellik (radon gazının suda bulunması) de yer almaktadır. Bu nitelikteki sular, organizmanın biyolojik faaliyetlerini artırıcı özelliğe sahip olmaları nedeniyle "gençlik suyu" olarak nitelendirilmektedir. Kaplıca sularının iyi geldiği bazı hastalıklar arasında solunum yolu hastalıkları, romatizmal hastalıklar, kronik bel ağrısı ve dermatolojik hastalıklar bulunmaktadır. Günümüzde Bayramhacı Kaplıcaları'nın en önemli güçlü yönleri; bulunduğu ortamın doğal ve bozulmamış olması, Bayramhacı Baraj Gölü'ne olan muhteşem manzarası ve Nevşehir'in Göreme, Avanos ve Ürgüp gibi çok turist alan ilçelerine çok yakın olmasıdır. Kaplıcaların bulunduğu doğal ve huzurlu ortam, temiz havası ve halkın misafirperverliği, güçlü ve rekabetçi bir termal turizm yerleşkesi oluşturmak için ideal bir fırsat sunmaktadır. Mevcut kaplıca tesisinin zayıf yönleri ise şu şekilde sıralanabilir: Eski ve bakımsız bina ve teçhizat, hijyen ile ilgili sorunlar, çevrede alışveriş, aktivite ve yeme-içme imkânlarının az olması, ziyaretçiler için yeterli yönlendirme ve bilgilendirmenin olmaması ve kaplıcanın tanıtımının yetersiz olması. Bütün bu etkenler, gelebilecek turistlerin de memnuniyetini düşürerek olumsuz bir imajın oluşmasına sebebiyet verebilecektir. Bu eksikliklerin giderilebilmesi için öncelikli olarak termal tesis yerleşkesine yönelik bir master plan hazırlanmalıdır. Bu plana dayanarak yerleşkenin altyapısı oluşturulmalı ve mevcut tesisin de modernizasyonu ele alınmalıdır. Mevcut tesisin yenilenmesinde veya yeni inşa edilecek tesislerde havuzların özellikle manzaradan faydalanılacak şekilde planlanması etkili olacaktır. Bunların yanı sıra hizmet kalitesinin artırılması için eğitimli personelin istihdamı ve etkin tanıtım stratejilerinin uygulanması ile ziyaretçi memnuniyeti artacak ve daha geniş kitlelere erişilebilecektir.

23. Talas Bölgesinde Yamaç Paraşütü Aktiviteleri Yapma

Kayseri'nin Talas ilçesinde yamaç paraşütü aktivitelerinin artırılması ve uluslararası bir düzeye getirilmesi, altyapı, pazarlama, güvenlik ve toplum katılımının geliştirilmesine odaklanan çok yönlü bir yaklaşımı gerektirmektedir. Kayseri'deki Ali Dağı, Türkiye'de bu alanda bilinen merkezlerden biridir ve burada yamaç paraşütü aktivitesi gerçekleştiren birkaç işletme vardır. Bu işletmelerin bir dernek/birlik kurarak örgütlenmesi ve uluslararası arenada daha çok ses getirecek bir çatı altında birleşmesi faydalı olacaktır. Talas'ta yamaç paraşütü yapmayı vurgulayan blog yazıları, makaleler ve videolar gibi ilgi çekici içerikler farklı dillerde paylaşılabilir. Talas'ı ziyaret etmeleri ve yamaç paraşütü deneyimlerini takipçileriyle paylaşmaları için seyahat ve macera bloggerları ve influencerları ile iş birliği yapılabilir. Yarışmalar, fotoğraf sergileri düzenlenerek uluslararası yamaç paraşütü dernekleri ve pilotları davet edilebilir. Bu etkinliklerin küresel standartları karşılamasını sağlamak için uluslararası hava sporları federasyonları ile bağlantı kurulması önerilebilir. Tur programlarına yamaç paraşütü aktivitesini dâhil etmek için seyahat acenteleri ve tur operatörleri ile iş birliği yapılabilir. Özellikle doğa ve macera turlarının birleştirilmesi söz konusu olabilir.

24. Yahyalı'nın Şelaleler Diyarı İmajının Pekiştirilmesi

Yahyalı ilçesinin temel turistik çekicilik unsurlarının el değmemiş doğası ve şelaleleri olması nedeniyle, tanıtım ve pazarlama çabalarında turistlerin aklında bu nitelikleri çağrıştıracak "Şelaleler Diyarı" sloganının kullanılması önerilebilir. Güçlü ve akılda kalıcı bir marka oluşturmak amacıyla Yahyalı'nın şelalelerini vurgulayan bir logo ve görsel kimlik geliştirilebilir. Slogan "Şelaleler Diyarı Yahyalı" veya "Yahyalı-Doğanın şelale olup aktığı yer" olabilir. Bütün basılı ve dijital tanıtım materyallerinde, çarpıcı görseller ve oluşturulan logo ve sloganla tutarlı bir şekilde birlikte kullanılmalıdır. Yahyalı'nın şelalelerini ve diğer doğal çekiciliklerini (örn. Zamantı Irmağı) tanıtan özel bir internet sitesi ve aktif sosyal medya profilleri oluşturularak potansiyel ziyaretçilerin ilgisi çekilebilir ve daha önce gelmiş olan ziyaretçi deneyimleri hakkında yazılar, makaleler, fotoğraflar ve hikâyeler yayınlanabilir. Yürüyüş, fotoğrafçılık ve piknik gibi aktivitelerin vurgulanması isabetli olacaktır. Yahyalı'yı ziyaret etmeleri ve deneyimlerini takipçileriyle paylaşmaları için seyahat blog yazarları ve sosyal medya fenomenleri davet edilebilir. Şelalelerin güzelliğini yakalamak için profesyonel fotoğraf ve video çekimi ile elde edilen kaliteli görsellerin pazarlama materyallerinde kullanılması önem taşımaktadır. Yahyalı bölgesini iyi bilen turist rehberlerinin yetiştirilmesi ve doğa aktivitelerinin yanı sıra bölge yemeklerinin, halıların ve diğer ilginç özelliklerin aktarılması sağlanabilir. Fotoğraf yarışmaları, yerel el sanatları yarışmaları ve yerel kültürel performanslarını içeren, "Şelaleler Festivali" yıllık düzenlenebilir. Yahyalı'nın şelalelerini gezi programlarına dâhil etmek için seyahat acenteleri ve tur operatörleriyle tanıtım gezisi düzenlenebilir ve farklı tur alternatifleri oluşturulabilir. Bölgedeki şelaleler ve diğer çekicilikler hakkında harita ve bilgi içeren broşürler oluşturulabilir.

25. Yerel Halkın ve Esnafın Turizm Farkındalığını Artırmak Adına Eğitim Çalışmaları Yapma

Halkın ve esnafın turizm farkındalığını artırmakta en sık kullanılan yöntemler arasında geniş katılımlı çalıştaylar, seminerler ve eğitimler bulunmaktadır. Buralarda müşteri hizmetlerinin, iletişimin ve misafirperverliğin önemine odaklanılmalıdır. Bunlar; yerel halk, işletme sahipleri ve esnaf dâhil olmak üzere farklı gruplar için uyarlanabilir. Ayrıca esnaf ve yerel işletme sahipleri için turizm yönetimi, müşteri hizmetlerinde mükemmellik ve kültürel duyarlılık gibi alanlarda sertifika programları düzenlenerek, bu sertifika sahiplerine bazı teşvikler sağlanarak bunlar cazip hâle getirilmelidir. Çok önemli ve sonuç getiren bir diğer uygulama ise halkın turizm stratejilerini

tartışmak, geri bildirim toplamak ve toplumu turizm planlaması ve karar alma süreçlerine dâhil etmek için yapılan yerel yönetim (belediyeler veya muhtarlıklar vasıtasıyla) toplantılarıdır. Örneğin, Bayramhacı Kaplıcası Master Planı'nın hazırlanması esnasında yerel halkın da katılımıyla gözden geçirilmesi, halkın bilinçlenmesini sağlayacaktır. Bunların yanı sıra yerel gelenekleri, el sanatlarını ve mutfağı kutlayan hem turistleri çeken hem de yerel toplumu dâhil eden kültürel festivaller ve etkinliklerin düzenlenmesi çok önemlidir. Doğal ve kültürel kaynakların gelecek nesiller için korunmasının önemini vurgulanarak yerel halk arasında sürdürülebilir turizm uygulamalarının teşvik edilmesi, diğer önemli bir husustur. Kayseri iline özgü olacak ve her yıl turizmin gelişmesine katkıda bulunan ve/veya kaliteli hizmet sunan yerel işletmelere veya esnafa verilecek "Kayseri Turizm Ödülleri" oluşturularak bu ödüllerin halk oylaması sonucunda verilmesi sağlanabilir. Turizmden fayda sağlamış yerel işletmelerin ve esnafın başarı öykülerini duyurarak (gazetelerde, yerel haber kanallarında) diğer esnafın ya da girişimcilerin de özendirilmesi sağlanabilir.

Kayseri'nin 2024 Avrupa Spor Şehri olarak belirlenmesinin bölge turizmi üzerinde birçok önemli olumlu etkisi olması muhtemeldir. Bu etkilerden biri de yerel halkın ve esnafın turizmle ilgili farkındalığı üzerine olacaktır. Bu ünvan, Kayseri'nin canlı bir spor kültürüne sahip olduğunu gösteren bir kalite işareti olarak görülerek spor turizmi için olduğu kadar bazı diğer uluslararası etkinliklere de ev sahipliği için de bir itici güç olabilecektir. Sporun insanları bir araya getiren, kültürel alışverişi ve toplumsal katılımı teşvik eden bir yönü vardır. Spor etkinlikleri için Kayseri'ye gelen turistler aynı zamanda yerel kültürü, gelenekleri ve tarihî yerleri keşfetme şansına da sahip olacaktır. Bu da spor ile kültür turizmini birleştiren bütüncül bir turizm deneyimi yaratabilecektir.

26. Etkili Bir Turizm Yönetimi Oluşturma ve Tanıtımda Bütünleşik Yaklaşımı Benimseme

2018 yılında hazırlanan Türkiye Turizm Ana Planı'nda, ulusal tanıtım ve pazarlamada markalaşmayı sağlamanın yanı sıra destinasyon özelinde tanıtım ve pazarlama faaliyetlerini yürütecek yapıların oluşturulması amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak ortaya konan ulusal hedeflere uygun biçimde potansiyel ulusal turizm olanaklarını belirleyerek ulusal çapta tanıtım ve pazarlama etkinliklerini yerine getirmek için 2019 yılında Türkiye Turizm ve Geliştirme Ajansı (TGA) faaliyete geçmiştir. 2021 yılı itibarıyla da T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü ve Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA) eş güdümünde, ulusal ve uluslararası alanda destinasyonların daha etkin tanıtımını destekleyecek İl Tanıtım ve Geliştirme Programı başlatılmış ve bu kapsamda iller bazında İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulları (İTGK) oluşturulmuştur. Böylece kurulan İTGK'ların ulusal eylem planı çerçevesinde ortaya konan ilkeler ve yaklaşım doğrultusunda, ilin turizm tanıtım ve geliştirme etkinliklerini belirlemesi ve bunları koordine etmesi, bir anlamda il sınırlarını kapsayan Destinasyon Yönetim Örgütü olarak çalışması beklenmektedir.

Destinasyon Yönetim Örgütlerinin (DYÖ) temel fonksiyonu, destinasyonun özellikle tanıtım ve geliştirme politikalarını belirlemek ve bu politikaları yerel paydaşlarla koordine ederek yürütmektir. Valiliklerin ve özellikle Valilik altında İl Kültür ve Turizm Müdürlüklerinin öncülüğünde oluşturulan İTGK'ların, DYÖ'lerin uluslararası yapılanmasına uygun şekilde, geniş bir paydaş katılımıyla yönetilmesi gerekmektedir. Bu paydaşlar; destinasyondaki yerel yönetimler, turizm işletmeleri (seyahat acenteleri, konaklama, gastronomi ve rekreasyon işletmeleri vb.) ticari birlikler, meslek odaları, Bölgesel Kalkınma Ajansı ve uluslararası projelerde rol alabilecek sivil toplum örgütleri, kongre ve bilimsel etkinliklerde rol alan üniversiteler, spor kulüpleri vb. gibi ilde farklı faaliyet alanlarında etkinlikler yürüten yapılar olabilmektedir.

Kayseri İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu, tanıtımda DYÖ sorumluluğu ile hareket ederek Turizm Ana Planı'na uygun ve TGA tarafından ulusal hedeflere uyumlu biçimde ortaya konan *Kayseri*

Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası'ndaki başlıkları yerine getirme ve ilin etkili tanıtımını yapma görevini üstlenmektedir. İl bazında birçok kurum ve kuruluş, bir taraftan bağımsız biçimde kendi tanıtımlarını yaparken, diğer taraftan da ilin tanıtımına da önemli destek verebilmektedir. Bu noktada bir destinasyonun tanıtımında rol alan ulusal ve özellikle uluslararası ilişkilerde güçlü ağlara sahip paydaşların eş güdüm içinde hareket edebilmeleri önem arz etmektedir. Bu kapsamda Kurul; il tanıtımında rol alabilecek, ilde ticaret, eğitim, çevre, bilim, spor, sağlık, kültür ve sanat gibi farklı alanlarda etkinlik yürüten sivil toplum örgütlerinin, yerel yönetimin, akademinin, turizm işletmelerinin, il idari birimlerinin ve spor kulüpleri gibi kendi faaliyet alanında ulusal ve uluslararası temasları olan ve tanıtımda rol alabilen paydaşların tanıtım çabalarını bütünlük bir plan dâhilinde ele almalıdır. Kurul, her bir paydaşın il tanıtımında etkili rol alabileceği alanları belirlemeli, etki alanları içinde sorumluluklarını paylaşmalı ve bu sayede her bir paydaşın tanıtımdaki rollerinin belirlenen ortak hedef doğrultusunda şekillenmesini sağlayarak bütüncül bir politika benimsemelidir.

DYÖ sorumluluğunda hareket eden Kurul, ildeki turizm potansiyelini ve mevcut kaynakları düşünerek ortaya koyduğu markalaşma hedefi yolunda, destinasyonun tanıtım sloganı, imajı ve marka konumu hedefini farklı paydaşların eş güdümlü çabaları ile ortak hedefe yöneltmeli ve bu sayede daha hızlı ve etkili sonuç almayı sağlamalıdır.

İsmet İnönü Bulvarı No: 32
06100 Emek, Ankara

Esentepe Mahallesi Büyükdere Cad.
No: 127 Astoria AVM B Blok Kat: 4
34394 Şişli, İstanbul